

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ****КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ТЕОРІЇ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ****КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА****на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт»,
освітньою програмою «Олімпійський спорт і освіта»****на тему: «ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО П'ЯТИБОРСТВА
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»**

здобувача вищої освіти
другого (кваліфікаційного) рівня
Гончарова Богдана Андрійовича

Науковий керівник:
Фольварочний І. В., д.пед.н., доцент

Рецензент:
Гринь О.Р., канд.псих.наук., проф.

Рекомендовано до захисту на засіданні
кафедри історії та теорії олімпійського
спорту (протокол № 6 від 11.12. 2023р.)
завідувач кафедри,
Радченко Л. О. д. фіз. вих., професор

Київ-2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 Становлення та розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту в світі	9
1.1. Історія виникнення та розвитку сучасного п'ятиборства як виду спорту у світі	9
1.2. Організаційні засади розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту	13
1.3. Мотивація дітей до занять спортом	15
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2 Методи та організація досліджень	22
2.1. Методи досліджень	22
2.1.1. Метод вивчення і аналізу літературних, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет	22
2.1.2. Історичний метод	23
2.1.3. Аналіз та синтез	23
2.1.4. Опитування	23
2.1.5. Методи математичної статистики	24
2.2. Організація досліджень	25
РОЗДІЛ 3 Становлення і розвиток сучасного п'ятиборства в Україні...	28
3.1. Проблеми залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану	28
3.2. Перспективні шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні	41

3.3.	Розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні у мирний час та в умовах воєнного стану	47
	Висновки до розділу 3	53
РОЗДІЛ 4	Аналіз та обговорення результатів досліджень	54
ВИСНОВКИ	59
Список використаних джерел	62
Додатки	69

ПЕРЕЛІК УМОВИХ СКОРОЧЕНЬ

UIPM	–	Міжнародний союз сучасного п'ятиборства
СДЮШОР	–	Спортивна дитячо-юнацька школа олімпійського резерву
МОК	–	Міжнародний олімпійський комітет

ВСТУП

Актуальність. Спорт – важлива складова у життєдіяльності сучасного суспільства, яка відіграє такі соціально-значущі функції, як: формування здорового та активного молодого покоління; формування іміджу держави у світовому співтоваристві; якісна організація дозвілля, формування почуття патріотизму та гордості за країну тощо [11, 12, 41].

Спорт – одна із пріоритетних галузей в Україні [24, 60, 61]. Розвиток зазначеної галузі передбачає функціонування як державних спортивних шкіл, так і значної кількості приватних спортивних клубів, спортивних гуртків та секцій, ефективна робота яких можлива лише при наявності спортсменів, що знаходяться на різних етапах багаторічного спортивного вдосконалення. Пошук талановитої вмотивованої до досягнення високих спортивних результатів молоді набуває особливої значущості в забезпеченні якісної роботи спортивних клубів та шкіл [13, 26, 50, 52]. З огляду на це, ми повинні приділяти перерахованим факторам особливу увагу, коли намагаємося залучати спортсменів в свій вид спорту і будувати тренування, задовольняючи бажання юних атлетів.

Сучасне п'ятиборство, що об'єднує такі дисципліни, як плавання, біг, фехтування, стрільбу та верхову їзду – розвинутий в Україні вид спорту. Вітчизняні п'ятиборці демонструють високі результати та мають значні здобутки на міжнародній спортивній арені. Серед найбільш відомих спортсменів можна виділити імена чемпіонів та призерів Ігор Олімпіад (Іван Дерюгін (1956), Борис Онищенко (1968, 1972), Павло Ледньов (1968, 1972, 1976, 1980), Вікторія Терещук (2008), Павло Тимощенко (2016)); вітчизняні представники цього виду спорту регулярно підіймаються на найвищі сходинки міжнародних спортивних змагань [47, 57].

Аналіз фахової літератури дозволяє також відзначити і позитивний вплив занять сучасним п'ятиборством як на розвиток рухових якостей юних спортсменів, так і на формування їх особистісних якостей [21, 22].

В той же час актуальною проблемою розвитку сучасного спорту в Україні, що з 2020 р. була пов'язана із поширенням у світі пандемії Covid-19, а з 2022 р. – з військовими діями, що відбуваються на території України, є зниження кількості осіб, які займаються у спортивних клубах і секціях [56].

Аналіз робіт науковців дозволяє стверджувати, що у фаховій літературі описано значущість занять спортом для молодого покоління [1, 7, 35, 44], наведено методичні рекомендації щодо початкового відбору та особливостей підготовки на етапі початкової підготовки багаторічного спортивного вдосконалення [13, 20, 66]; існує і значна кількість досліджень, що пов'язані із питаннями мотивації дітей до занять як руховою активністю [3, 10, 30, 34, 42], так і у спортивних секціях [12, 51, 64]; висвітлено організаційно-управлінські аспекти вдосконалення процесу підготовки спортсменів у різних видах спорту, в тому числі і в сучасному п'ятиборстві в умовах мирного часу в Україні [20, 22-26]. Питання залучення дітей до занять спортом, в тому числі і сучасним п'ятиборством в умовах воєнного стану у фаховій літературі залишається надзвичайно актуальним питанням для розвитку спорту у нашій країні.

Мета роботи – визначити та обґрунтувати шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні, як складову розвитку виду спорту в умовах воєнного стану.

В ході досліджень виконані наступні **завдання**:

1. Вивчити проблему залучення дітей до занять спортом загалом та сучасним п'ятиборством, зокрема, шляхом проведення аналізу літературних джерел.
2. Висвітлити особливості сучасного п'ятиборства, що вирізняють його серед інших видів спорту.

3. Визначити проблеми, що мають місце у залученні дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану.
4. Обґрунтувати шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану.
5. Висвітлити особливості розвитку сучасного п'ятиборства в Україні в умовах воєнного стану.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні **методи досліджень**:

- аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет;
- синтез та узагальнення,
- опитування,
- методи математичної статистики.

Об'єкт дослідження – шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження – процес розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні в умовах воєнного стану.

Наукова новизна кваліфікаційного дослідження полягає в тому, що в роботі:

- вперше виділені проблеми, що мають місце в залученні дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану та обґрунтовані шляхи подолання визначених проблем;
- вперше висвітлено особливості розвитку сучасного п'ятиборства в Україні в умовах воєнного стану;
- доповнено та проаналізовано інформацію щодо розвитку п'ятиборства, як виду спорту в світі та в Україні.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані результати сприятимуть оптимізації шляхів залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану, що в свою чергу, сприятиме розвитку цього виду спорту в країні.

Теоретична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що зібрані та проаналізовані дані доповнять зміст дисципліни «Теорія і методика викладання обраного виду спорту» (сучасного п'ятиборства) в спеціалізованих закладах вищої освіти фізкультурного профілю, можуть бути використані при підготовці спортивних психологів.

Структура і обсяг роботи: кваліфікаційна робота представлена на 61 сторінці основного тексту. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел (72 джерел) та додатків; проілюстрована 3 таблицями та 38 рисунками.

РОЗДІЛ 1

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО П'ЯТИБОРСТВА, ЯК ВИДУ СПОРТУ В СВІТІ

1.1. Історія виникнення та розвитку сучасного п'ятиборства як виду спорту у світі

Сучасне п'ятиборство – комплексний вид спорту, що визнаний Міжнародним олімпійським комітетом, як олімпійський вид спорту та включає такі дисципліни, як: стрільба, фехтування, верхова їзда, плавання і біг (з 2008 р. біг та стрільба проводяться як одна, комплексна дисципліна; до 2008 р. – проводились окремо) [53].

Історія п'ятиборства розпочинається з часів античної Греції, а Батьківщиною цього виду спорту прийнято вважати грецький острів Лемнос. Відповідно до однієї з легенд [72], коли під час походу за Золотим Руном аргонавти на чолі з Ясоном прибули на острів Лемнос, що був керований жінками, цариця Гіпсіпіла хотіла напасти на них зі зброєю, але її переконали прийняти їх зі світом. На честь прибуття героїв Гіпсіпіла заснувала змагання з пентатлону.

Також, можна виділити і комплексні змагання, що входили до програми Давньогрецьких Олімпійських ігор – пентатлон, який являв собою змагання зі спортивно-прикладних умінь та навичок, що були необхідні воїну [9]. Пентатлон, який складався з бігу (по довжині стадіону), стрибків, метання списа, метання диска і боротьби, було вперше представлено на Іграх 18-ої Олімпіади в 708 році до н.е. Цей вид спорту займав унікальне місце в Іграх, вважався їх кульмінацією, а переможець отримував титул «Victor Ludorum» [8, 53, 69].

Історичний аналіз свідчить про те, що змагання з сучасного п'ятиборства, в момент зародження цього виду спорту, включали спортивні дисципліни, які були необхідними для підготовки військових. Перші відомі

змагання з п'ятиборства почали проводитися у другій половині XIX ст. у Швеції; а пізніше і в інших країнах стали проводитися змагання з офіцерського п'ятиборства – спортивного комплексу, що складався із декількох спортивних дисциплін, які відображали сутність бойової підготовки офіцерів того часу: верхова їзда, фехтування, стрільба, плавання, біг.

Засновник сучасного олімпійського руху, ініціатор відродження давньогрецьких Олімпійських ігор на сучасній основі – барон П'єр де Кубертен захоплювався античним п'ятиборством. З 1909 року П. де Кубертен намагався повернути п'ятиборство до олімпійської програми. Зусилля тогочасного президента Міжнародного олімпійського комітету (МОК) сприяли тому, що на 14-й сесії МОК, що проходила в Будапешті (Угорщина), коли, як заявив барон: «Святий дух спорту осяяв моїх колег, і вони прийняли змагання, яким я надаю великого значення» [70], сучасне п'ятиборство було включено до програми Олімпійських ігор.

П. де Кубертен, говорячи про змагання з сучасного п'ятиборства, зазначав, що «подібне випробування, як ніяке інше, стане гідною перевіркою моральних якостей людини, її фізичних можливостей і навичок, і таким чином дасть нам ідеального, різнобічного атлета» [40].

Аналіз спеціалізованої літератури [49, 53] дозволяє виділити ключові дати в історії розвитку сучасного п'ятиборства. Так, сучасне п'ятиборство стає олімпійським видом спорту на Іграх 5-ї Олімпіади, що проходили в Стокгольмі (Швеція); на цих Іграх п'ять видів спорту цього виду спорту проводились у п'ять днів; на Іграх 1920 р., 1984 р. та 1992 р. використовувався чотириденний формат. На Іграх XXVI Олімпіади, що проходили в Атланті (США) у 1996 році Міжнародний союз сучасного п'ятиборства (UIPM) започаткував одноденний формат проведення змагань з цього виду спорту, який триває донині. Лідерами у олімпійському рейтингу у перші роки включення цього виду спорту була Швеція, 1960-х роках – Угорщина, а потім Ігри поступово стають більш відкритими для всього світу.

Важливою датою у розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту виявився 1948 р., коли було засновано Міжнародний союз сучасного п'ятиборства (UIPM), першим президентом якого став Торн Вібом (1948-1949 рр.) [57]. Варто відзначити, що до 1948 року до змагань із допускалися лише спортсмени-офіцери. Свою сучасну назву досліджуваний вид спорту також отримав у 1948 році, коли в Лондоні було засновано Міжнародну спілку сучасного п'ятиборства та біатлону.

У 1954 р. на Чемпіонаті світу, що проходив у Будапешті, було запроваджено нову систему підрахунку очок, які може набрати спортсмен під час змагань. Згідно з цією системою, за кожен виступ атлету виставляється загальна кількість балів, а загальні бали підсумовуються для визначення фінішних позицій.

До 1977 р. в офіційних змаганнях із сучасного п'ятиборства брали участь лише чоловіки. З 1977 р. на Чемпіонат світу UIPM допускаються жінки, хоча й на випробувальній основі, в 1981 р. у Лондоні (Велика Британія) відбувся перший жіночий чемпіонат світу UIPM, окремо від чоловічого, який проходив у Польщі. З 1997 року починає проводитись єдиний чемпіонат світу із сучасного п'ятиборства для жінок і чоловіків.

З 1996 р. змагання зі всіх дисциплін сучасного п'ятиборства відбуваються в один день

В 2000 р. до програми Ігор Олімпіад, які відбувались в Сідней (Австралія) було включено жіноче сучасне п'ятиборство.

2008 р. – офіційні з сучасного п'ятиборства змінюють формат проведення за рахунок об'єднання окремих дисциплін «біг» та «стрільба» у комбінований вид; послідовність проведення змагань передбачає: фехтування, плавання, верхову їзду (конкуру) та комбінований вид (біг зі стрільбою).

Сучасне п'ятиборство увійшло і до програми І Юнацьких Олімпійських ігор, що проходили у Сінгапурі. На цих Іграх, в якості пілотного проекту, було випробувано стрільбу з лазерного пістолета, а вже через рік, лазерні пістолети

використовувались в якості змагальної зброї дорослими учасниками Кубку світу.

11 лютого 2013 р. в Лозанні МОК оголошує, що сучасне п'ятиборство зберегло своє місце в якості одного з 25 основних видів спорту в олімпійській програмі до 2020 року [53].

У 2014.Рр. UIPM приєднується до Міжнародної паралімпійської сім'ї та сім'ї університетського спорту, ставши членом МПК та FISU відповідно [55].

Сьогодні програма сучасного п'ятиборства включає такі спортивні дисципліни, як [55]:

- фехтування: фехтувальна зброя – шпага; змагання відбуваються за коловою системою (передбачає, що всі спортсмени зустрічаються один з одним); бій триває до 1 уколу, однак, не більше, ніж хвилину (якщо по завершенню хвилини рахунок 0:0 – обом спортсменам зараховується поразка);
- плавання: 200 м, вільним стилем
- кінний спорт: дисципліна – конкур; довжина траси 350-450 ; на трасі 12–15 перешкод; коні розподіляються між спортсменами шляхом жеребкування; спортсмен має 20 хвилини на знайомство з конем перед виступом;
- лазер-ран: поєднання бігу зі стрільбою з лазерного пістолета; біг на дистанції чотири рази по 800 м з чотирьох стрільбами між ними; спортсмени стартують із затримкою, що визначена відставанням в набраних очках від лідера змагань. Перемогу здобуває той спортсмен, який першим завершить лазер-ран.

Однак, такий формат зберігатиметься до Олімпійських ігор 2024 р., які відбудуться у Парижі (Франція).

Після скандалу, який виник на Іграх XXXII Олімпіади, що проходили у 2021 р. у м. Токіо (Японія), коли вершник вдарив коня, через занепокоєння щодо безпеки коней, UIPM було створено комісію для пошуку шляхів заміни

конкуру. Однак, внаслідок «безпрецедентного», за словами UIPM, «вивчення кожного аспекту» сучасного п'ятиборства організація дійшла висновку, що збереження кінного спорту як складової змагань з сучасного п'ятиборства є неможливим [59]. У процесі пошуку альтернативних варіантів для заміни конкуру, серед ідей, які були запропоновані такі види спорту, як: велоспорт, гібрид триатлону, додання перешкод, роликовий спорт та навіть дрон-рейсинг і бій подушками. Наразі дискусії та обговорення тривають, а включення сучасного п'ятиборства до програми Олімпійських ігор 2028 року залишається «відкритим питанням».

1.2. Організаційні засади розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту

Вищим керівним органом, що забезпечує розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту у світі є Міжнародний союз сучасного п'ятиборства (UIPM). UIPM є також вищим керівним органом і для п'яти інших мультидисциплінарних видів спорту, які не визнані МОК в якості олімпійських [53, 55]:

- лазер-ран – вид спорту, в якому атлети виконують забіг на дистанцію 3000 метрів зі стрільбою із лазерного пістолета на чотирьох вогневих рубежах (через 600 метрів); дистанція забігу і габарити вогневого рубежу можуть відрізнятися залежно від вікових категорій атлетів;
- тетратриатлон (від числового префікса "тетра-", що означає чотири) – це командні змагання, які організують поні-клуби для своїх членів. Це варіант сучасного п'ятиборства, без фехтування. Таким чином, цей вид спорту складається з чотирьох дисциплін: стрільби, плавання, верхової їзди та бігу.
- біатл – це підвид сучасного п'ятиборства, винайдений для того, щоб створити можливості для тренування бігової та плавальної частин п'ятиборства в реальних умовах змагань. Це самостійний вид спорту. Він

має близьку схожість з акватлоном, який також містить плавання і біг, але походить з триатлону;

- біатлону світових шкіл.

Міжнародний союз сучасного п'ятиборства налічує 120 національних федерацій, а його штаб-квартира знаходиться в Монако (Князівство Монако) з 1997 року.

Федерацію очолює президент, до керівних органів входять: 5 віце-президентів, казначей, члени виконкому (члени виконавчої ради UIPM: з питань спорту, з маркетингу; з питань ЗМІ; сі стратегії та розвитку), представники (за континентами) від спортсменів і тренерів; представники медичної комісії; представники технічного комітету; комітету з питань бізнесу та почесні члени [55].

Аналіз нормативних документів [59] дозволяє говорити про те, що міжнародний союз сучасного п'ятиборства в рамках своєї діяльності прагне створити стале та інклюзивне глобальне середовище, яке дозволяє людям різного віку, статі, віросповідання, національності та соціального походження брати участь у багатопрофільних видах спорту, випробовуючи своє тіло та розум на міцність та реалізуючи свій потенціал.

Місією міжнародного союзу сучасного п'ятиборства є зміцнення спортивної піраміди UIPM, розширення глобальної участі та надання можливості більшій кількості людей брати участь в Олімпійських, Паралімпійських іграх чи інших змаганнях, які дозволяють проявити «вершину» їхніх здібностей. Захист спадщини сучасного п'ятиборства, шляхом прийняття інновацій та спираючись на спадщину барона П'єра де Кубертена [70], який заснував сучасні Олімпійські ігри, а потім створив мульти-спорт спеціально для Ігор, які представляли вершину спортивних досягнень.

Міжнародний союз сучасного п'ятиборства позиціонує дотримання у своїй діяльності та поширення серед спортсменів, тренерів, представників

родин спортсменів, глядачів, представників спортивного бізнесу, представників багаторівневого механізму керування видами спорту тощо, таких цінностей, як:

- чесна гра;
- повага;
- інклюзія;
- динамізм;
- сміливість;
- самовдосконалення.

Зазначене дозволяє розглядати сучасне п'ятиборство, як вид спорту, що виховує не лише фізичні якості у спортсменів, а й загальнолюдські моральні цінності [4] та не лише відповідає цінностям сучасного олімпійського руху, а й сприяє розвитку гуманістично орієнтованого суспільства.

1.3. Мотивація дітей до занять спортом

Сучасне суспільство усвідомлює значущість поняття «здоров'я» та місце і роль рухової активності у формуванні здорового молодого покоління [45, 58, 62, 67, 68].

Аналіз фахової літератури дозволяє стверджувати, що найефективнішим способом залучення молодого покоління до рухової активності є формування мотивації до цього виду діяльності, що значною мірою вирішується в процесі підготовки спортсменів до участі у змаганнях [5, 6, 14]. Саме спорт є тим дієвим засобом, що спонукає молоде покоління до самовдосконалення шляхом підготовки до участі у спортивних змаганнях. Заняття спортом у дитячо-юнацьких спортивних клубах, мають не лише оздоровче спрямування а й виконують соціально-важливу роль, яка полягає у вихованні активної особистості, яка прагне до перемог, вміє долати труднощі, вирішувати поставленні завдання тощо [14].

Однак, для того щоб дитина почала займатись тим чи іншим видом спорту, необхідно визначити фактори, що впливають на її мотивацію до досліджуваного виду діяльності [43].

У спеціалізованих літературних джерелах [12, 63, 65] відзначено, що мотивація пов'язана з виникненням внутрішньої напруги, або ж вираженого дискомфорту, від якого можливо позбутися лише задовольнивши відповідну потребу. Саме тому будь-яка потреба пробуджує так звану пошукову активність, яка спрямована на пошук способів її задоволення. Людські потреби можуть бути задоволені різними способами. Людина самостійно може обрати будь-який з відомих їй способів, але реально, сфера вибору для кожної особистості має певний ліміт, що обумовлюється конкретними умовами життя людини. Доволі часто наявні життєві обставини, набутий життєвий досвід безпосередньо підштовхують до вибору шляху. В такому випадку вибір людини відбувається сам собою, без конструктивного усвідомлення процесу. Досить часто таким спонтанним способом, відбувається вибір спортивної діяльності як засобу отримання задоволення [2].

Також науковці відзначають, що на рішення людини почати займатись спортом впливають і певні потреби: потреба у активності, змаганні, спілкуванні, потреба у русі, потреба у реалізації рефлексів цілі й свободи, у діяльності, потреба у суперництві, у спілкуванні, потреба у нових враженнях [16, 53].

Мотивом, ми можемо назвати, спонукання до визначеної активності, задовольняючи потреби певним способом. Потреба є коренем активності, а мотиви надають цій активності напрям і утримують людини у рамках заданого шляху. Мотиви дозволяють зрозуміти нам, чому саме ставляться ті чи інші цілі, розвивається прагнення до тих чи інших досягнень. Для спортивної діяльності характерна велика різноманітність мотивів. Це визначається фізичними і психічними напругами [14, 31].

Відтворюючи ці процеси, людина повинна розуміти, за чого вона це робить. Для такого роду використовують класифікацію мотивів спортивної діяльності [14]:

- 1) за спрямованістю на результат чи процес діяльності: процесуальні мотиви (інтерес, задоволення); результативні мотиви (очікування нагороди, позитивні наслідки, перемоги тощо);
- 2) за рівнем стійкості: ситуативні (короткочасні); стійкі (довгострокові, багаторічні);
- 3) за місцем заданій системі: індивідуальні (мотиви на спрямування особистого самоствердження); групові (патріотизм, мотиви чесної змагальної боротьби);
- 4) по домінуючій установці: мотивація через «досягнення успіху» (переважання мотивів на успіх, перемогу, навіть за допомогою ризику).

Як свідчить аналіз літературних джерел, протягом спортивної кар'єри роль конкретних мотивів, стимулювання активності спортсмена змінюється і у кожного етапу спортивної кар'єри характерні свої домінуючі мотиви. Так, фахівці відзначають, що на початковому етапі знають причинами приходу у спорт (незалежно від виду спорту) може бути: прагнення до самовдосконалення; самовираження і самоствердження; соціальні настанови; задоволення духовних і матеріальних цінностей [50, 52].

Науковці доводять, що мотив внутрішньогрупової симпатії у початковому етапі спортивної кар'єри займав важливе місце. Ідея полягає у виявленні бажання дітей і підлітків займатися будь-яким видом спорту для того, щоб бути серед своїх друзів і однолітків. Їх утримує у спортивній секції не так прагнення до високих результатів і можливо не інтерес до цього виду спорту, як симпатії дітей один до одного і загальна потреба в спілкуванні [28, 29, 32, 33].

Спеціалісти [33, 42, 44], серед мотивів, які спонукають до занять спортом, виділяють наступні:

- прагнення стресової ситуації та шляхи їх подолання (боротися, за для подолання перешкоди, потреба змінювати обставини і небажання досягати успіху);
- прагнення досконалості;
- підвищення соціального статусу;
- потреба бути у команді, групі, частині колективу;
- отримання матеріальних заохочень.

Фахівці [33, 45, 50] виділяють дві групи спортсменів, які різняться за домінуючою мотивацією. У першій групі, які були умовно названої “командивісти”, домінуючими стали моральні мотиви. У другій групі - “індивідуалістів” - провідною роллю є мотиви самоствердження, самовираження особистості. Перша команда краще виступає на командному рівні, а друга - у особистих змаганнях.

Громадський мотив характеризується притомністю громадської значимості спортивної діяльності, спортсмени з домінуванням цього мотиву ставлять для себе високу перспективну мету, вони поглиблюються в заняттях спортом. Мотив самоствердження характеризується надмірною орієнтацією спортсменів на оцінку своїх спортивних результатів.

Слід зазначити, що в психологічному забезпеченні спортивної діяльності важливо враховувати обидва мотиви. Успішне виховання спортсмена і досягнення ним найвищих спортивних результатів можливе лише за правильного співвідношенні суспільних та індивідуальних мотивів. Аналіз практики показує, недостатність того чи іншого мотиву однаково призводить до негативних результатів. Данні досліджень [14] підтверджують домінування мотивів: спортсмени зі спортивно-діловою мотивацією виявляють велику захопленість заняттями спортом. Спортсмени ж, які мають домінуючою власну мотивацію, надмірно орієнтовані на оцінку своїх спортивних результатів, проявляючи постійну занепокоєність особистим самоствердженням. Це є причиною неадекватної самооцінки або емоційної

нестійкості в екстремальних умовах змагань.

Велика кількість авторів співвідносять спортивні досягнення і ставлення до занять спортом з мотивом досягнення. Наприклад, ряд фахівців [14, 28, 32, 33, 35] у своїх дослідженнях показують, що у висококваліфікованих спортсменів мотив досягнення успіху виражений сильніше, ніж у спортсменів середньої рівня кваліфікації. Спортивні психологи виділяють більш конкретні варіанти мотивації до занять різними видами спорту: забезпечення циклічності, управління рухом, ситуативне протистояння.

Використання циклічності спортивних рухів у ходьбі, бігу, плаванні, греблі, велоспорті, соціальних та змагальних вправах інших напрямів, передбачає декілька основних груп мотивів: реалізація природної координації рухів, спринтерсько-стаєрський вибір, оптимізація енергозатрат, синергізм. Кожна з цих чотирьох груп мотивів, формується під час тренувань і змагань, досягаючи, паралельно з удосконаленням спортивної майстерності, рівня високого розвитку [32].

Під управлінням руху існують інші акценти мотивації: забезпечення найвищої складності координації, оптимізацію руху з певними параметрами (швидкість, сила, точність, реалізацію спроби та інші). Результати практичних досліджень, проведених спортивними психологами доводять, що контакти з суперником чи партнером також є важливою мотиваційною особливістю обраного виду спорту. Розрізняють три основні різновиду контактів: безпосередні (у карате, боксі, рукопашному бої, кікбоксі), опосередковані (футбол, баскетбол, волейбол, теніс), та умовні (спортивна гімнастика, плавання, легка атлетика) [35].

Таким чином, мотиви визначають вибір шляху, напрямку руху, а сама мета - як далеко людина може дійти по обраному шляху. Велика кількість дослідників спортивної мотивації [4, 14, 17, 29, 31] відзначають різну міру усвідомленості трьох її додатків. Потреби і мотиви іноді можуть бути неусвідомленими, напівусвідомленими чи усвідомленими. Порівняно з

цілями, які завжди усвідомлені і є результатом уявної роботи, у процесі якої, людина намагається вирішити протиріччя між вимогами спортивної діяльності в ідеальній формі, її конкретними умовами, з одного боку, і власними можливостями, здібностями адаптуватися до певних умов, з іншого. Тому мета являється регулятором активності, впливаючи на вибір конкретних способів досягнення заданого результату.

Отже, блок мотивації виконує на структурі спортивної діяльності такі функції: є пусковим механізмом діяльності; підтримує необхідний рівень активності у процесі тренувальної і змагальної діяльності; регулює зміст активності, використання різних коштів діяльності досягнення бажаних результатів.

Висновки до розділу 1

1. Дисципліни, що входять до програми сучасного п'ятиборства, були необхідними для офіцерів наприкінці ХІХ-го і на початку ХХ-го століть, що і обумовило специфіку розвитку цього виду спорту.
2. Сучасне п'ятиборство, як олімпійський вид спорту, заснував ініціатор відродження Олімпійських ігор на сучасній основі барон П'єр де Кубертен. Він був включений до програми Олімпійських ігор з 1912 року. Жіночі змагання включені до програми Олімпійських ігор з 2000 року.
3. Вищим керівним органом, що забезпечує розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту у світі є Міжнародний союз сучасного п'ятиборства (UIPM). Одними з основних завдань якого є поширення таких загальнолюдських цінностей, як: чесна гра, повага, інклюзія, динамізм, сміливість, самовдосконалення. Що, в свою чергу дозволяє розглянути сучасне п'ятиборство, як вид спорту, що виховує загальнолюдські моральні цінності.
4. Рішення людини почати займатись спортом залежить від певних потреб: потреба у активності, змаганні, спілкуванні, потреба у русі, потреба у

реалізації рефлексів цілі й свободи, у діяльності, потреба у суперництві, у спілкуванні, потреба у нових враженнях. Визначення потреб тісно пов'язано із дослідженням мотивації спортсменів до занять тим чи іншим видом спорту.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення завдань кваліфікаційного дослідження нами були використані наступні методи:

- аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет, нормативно-правових документів;
- історичний метод;
- аналіз та синтез;
- опитування (анкетування);
- методи математичної статистики.

2.1.1. Метод вивчення і аналізу літературних, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет дозволив отримати загальне уявлення про ступінь розробленості проблематики залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні, загалом, та в умовах воєнного стану, зокрема.

Використання зазначеного методу дозволило:

- обґрунтувати актуальність кваліфікаційного дослідження,
- сформулювати мету та поставити завдання роботи;
- підібрати адекватні методи дослідження;
- окреслити основні аспекти, що пов'язані з питаннями місця і ролі сучасного п'ятиборства в системі спортивного та олімпійського руху як в світі, так і в нашій країні, питаннями залучення дітей до занять спортом тощо;
- здійснити порівняння результатів власних досліджень із даними, що містяться у фаховій науково-методичній літературі.

В роботі було використано матеріали з 70 літературних джерел вітчизняних та зарубіжних фахівців.

2.1.2. Історичний метод дослідження, який передбачає вивчення дослідниками процесу становлення та розвитку певного об'єкту, періодів його розвитку, визначення конкретних та різноманітних його проявів був використаний у роботі задля висвітлення ключових дат та подій в історії виду спорту, ролі певних особистостей, що вплинули на формування специфіки розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту; висвітлення певних проблем та протиріч, що виникали в процесі становлення сучасного п'ятиборства у світі та в Україні.

2.1.3. Аналіз та синтез. Аналіз – це метод дослідження, що полягає в уявному чи практичному розчленуванні предметів, властивостей предметів чи відносин між предметами на складові їх елементи, кожен із яких потім вивчається окремо. У роботі аналізувалась історія розвитку сучасного п'ятиборства у світі, його позиціонування, як виду спорту, світовій спільноті, а також сприйняття аналізу були піддані причини, що спонукають батьків віддати дитину до занять у секцію сучасного п'ятиборства, а також фактори, що вплинути на рішення дітей займатися цим видом спорту.

Аналіз, як метод наукового дослідження, є успішним лише у тому випадку, якщо він дозволяє відновити ціле, здійснити синтез.

Синтез, як метод наукового пізнання передбачає об'єднання отриманих, в результаті проведеного попереднього аналізу, елементів у єдине ціле. Але синтез не є простим підсумовуванням частин, що обумовлюють формування мотивації дітей до занять спортом, в тому числі і сучасним п'ятиборством. У процесі синтезування дослідниками здійснюється пізнання взаємодії досліджуваних елементів як цілого.

В представленій кваліфікаційній роботі синтез, як метод наукового пізнання, було використано для виокремлення ключових дат та подій в історії розвитку сучасного п'ятиборства, що вплинули на динаміку розвитку та зростання популярності цього виду спорту в світі та в Україні.

2.1.4. Опитування. В дослідженнях було використано такі різновиди опитування, як:

- анкетування – метод отримання інформації шляхом письмових відповідей респондентів на поставлене в анкеті, запитання (додатки А-В);
- бесіда – метод дослідження, що передбачає, проведення розмов із фахівцями (n=12: представники Федерації сучасного п'ятиборства України), юними спортсменами, їх тренерами та батьками, з метою доповнення даних, що були отримані в процесі проведення аналізу спеціалізованої літератури, уточнення результатів, отриманих в процесі проведення анкетного опитування.

В дослідженні взяли участь 83 респонденти із п'яти (окрім Донецької області) з шести регіонів України, в яких розвивається сучасне п'ятиборство, як вид спорту, з: м. Києва, Дніпропетровської області, Львівської області, Харківської області, Житомирської області, зокрема:

- тренери з сучасного п'ятиборства (n=23: м. Київ 7 осіб, Дніпропетровська область 3 особи, Львівська область 5 осіб, Харківська область 5 осіб, Житомирська область 2 особи);
- спортсмени-п'ятиборці груп початкової підготовки (n=20: м. Київ 10 осіб, Дніпропетровська область 2 особи, Львівська область 5 осіб, Харківська область 2 особи, Житомирська область 1 особа) та ті, хто знаходяться на етапі попередньої базової підготовки (n=25: м. Київ 8 осіб, Дніпропетровська область 5 осіб, Львівська область 4 особи, Харківська область 7 осіб, Житомирська область 1 особа);

– батьки спортсменів-п'ятиборців, чиї діти тренуються у різних регіонах України (n=15: м. Київ 7 осіб, Дніпропетровська область 3 особи, Львівська область 2 особи, Харківська область 2 особи, Житомирська область 1 особа).

В дослідженні прийняли участь особи, які знаходяться в Україні та продовжують займатись (тренуватись, тренувати, водити дітей на заняття) сучасним п'ятиборством.

Анкетування спортсменів-п'ятиборців, їх батьків та тренерів відбувалось шляхом дистанційного опитування з використанням Google-форм.

2.1.5. Методи математичної статистики. Обробка цифрового матеріалу, що був отриманий при аналізі анкет респондентів здійснювалась з урахуванням рекомендацій, що містяться у спеціалізованих літературних джерелах [17] загальноприйнятими методами математичної статистики (розраховувались: середнє арифметичне та коефіцієнт конкордації).

2.2. Організація досліджень

Кваліфікаційне дослідження було проведено з листопада 2022 року по листопад 2023 року.

Алгоритм організації дослідження передбачав:

- 1) проведення аналізу літературних джерел;
- 2) розробку анкет (Додатки А-С);
- 3) проведення, шляхом анкетування, з використанням Google-форм, опитування трьох груп респондентів: спортсменів-початківців (n=45), які займаються сучасним п'ятиборством, їх батьків (n=15) та тренерів (n=23);
- 4) обробку анкет;
- 5) формулювання, на підставі отриманого матеріалу, висновків.

Загалом кваліфікаційне дослідження було організоване та виконане в три етапи, кожен з яких передбачав послідовне вирішення завдань дослідження:

I етап досліджень (листопад-грудень 2022 р.) передбачав проведення аналізу спеціалізованих літературних джерел, документальних матеріалів, інформації з глобальної мережі Інтернет. Проведений аналіз дозволив визначити актуальність дослідження проблеми залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в умовах сьогодення, сформулювати та обґрунтувати тему кваліфікаційної роботи, розкрити наукову новизну, практичну та теоретичну значущість роботи, визначити мету, поставити завдання, а також підібрати методи досліджень, що дозволять вирішити поставлені у роботі завдання.

В рамках першого етапу виконання роботи нами було підготовлено зміст, написано вступ, I та II розділи кваліфікаційного дослідження; було сформовано список літературних джерел за досліджуваною проблематикою.

II етап дослідження (січень-травень 2023 р.) виконання кваліфікаційного дослідження передбачав розробку анкет для спортсменів, їх тренерів та батьків та проведення анкетного опитування зазначених груп респондентів; здійснення математичної обробки результатів анкетного опитування, узагальнення та опис отриманого цифрового матеріалу. Також в рамках цього етапу, на підставі аналізу документів, проведення бесід із фахівцями (представники федерації сучасного п'ятиборства України) було визначено особливості розвитку сучасного п'ятиборства в Україні в умовах воєнного стану.

Було підготовлено III розділ кваліфікаційної роботи.

III етап досліджень (червень-листопад 2023 р.) передбачав остаточне узагальнення результатів виконання кваліфікаційної роботи, проведення порівняльного аналізу отриманого, в процесі дослідження, матеріалу із поглядами фахівців галузі. Узагальнені результати дозволили сформулювати

висновки до кваліфікаційної роботи. Цей етап також передбачав проведення перевірки роботи на плагіат, роботу з рецензентом, підготовку матеріалу кваліфікаційного дослідження до захисту.

Було підготовлено IV розділ, сформульовано висновки до роботи, оформлено роботу.

РОЗДІЛ 3

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК СУЧАСНОГО П'ЯТИБОРСТВА В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні в умовах воєнного стану

Сучасне п'ятиборство популярний вид спорту у світі та в Україні, вітчизняні спортсмени, попри воєнні дії в країні, регулярно підіймаються на найвищі сходинки п'єдесталів Чемпіонатів світу та Європи, етапів кубку світу. Варто відзначити, що розвиток цього виду спорту вимагає наявності в одному місці декількох різноманітних спортивних локацій: фехтувальної зали, легкоатлетичного стадіону / манежу, тирю, басейну та іподрому. І, якщо перші чотири спортивні об'єкти є у переважній більшості регіональних центрів України, то наявність іподрому – залишається доволі актуальним питанням, що негативно впливає на перспективи розвитку цього виду спорту в нашій країні.

Дослідження проблем розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в країні, в тому числі з урахуванням проблем воєнного стану, відбувалося шляхом анкетування. Анкети (додатки А-В) були сформовані на підставі аналізу літературних джерел, власного досвіду та бесід із фахівцями.

Проведення бесід із фахівцями дозволяє відзначити, що до специфіки розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту відноситься те, що значна кількість спортсменів починають займатись цим видом спорту у віці 12-14 років, переходячи до цього виду спорту з плавання, фехтування чи легкої атлетики. Починаючи оволодівати чотирьома новими для спортсмена дисциплінами, атлети пропускають етап початкової підготовки та істотно скорочують етап попередньої базової підготовки, що порушує канони процесу багаторічної спортивної підготовки.

Проблемою сучасного п'ятиборства є і те, що не лише спортсмени переходять до сучасного п'ятиборства з інших видів спорту, а й значна кількість тренерів, які вкрай однобічно будують процес спортивної підготовки.

Анкетне опитування щодо основних аспектів залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством було проведено серед трьох груп респондентів:

- спортсменів початкових груп спортивної підготовки (n=45),
- тренерів, які працюють зі спортсменами початкових груп підготовки (n=23);
- батьків юних спортсменів-п'ятиборців (n=15).

Першими були опитані молоді спортсмени, чий стаж занять сучасним п'ятиборством становить 1-3 роки (n=20) та понад 3 роки (n=25).

На початку опитування спортсменів нами були визначені фактори, що вплинули на бажання дитини займатись у спортивній секції сучасним п'ятиборством (рис. 3.1.)

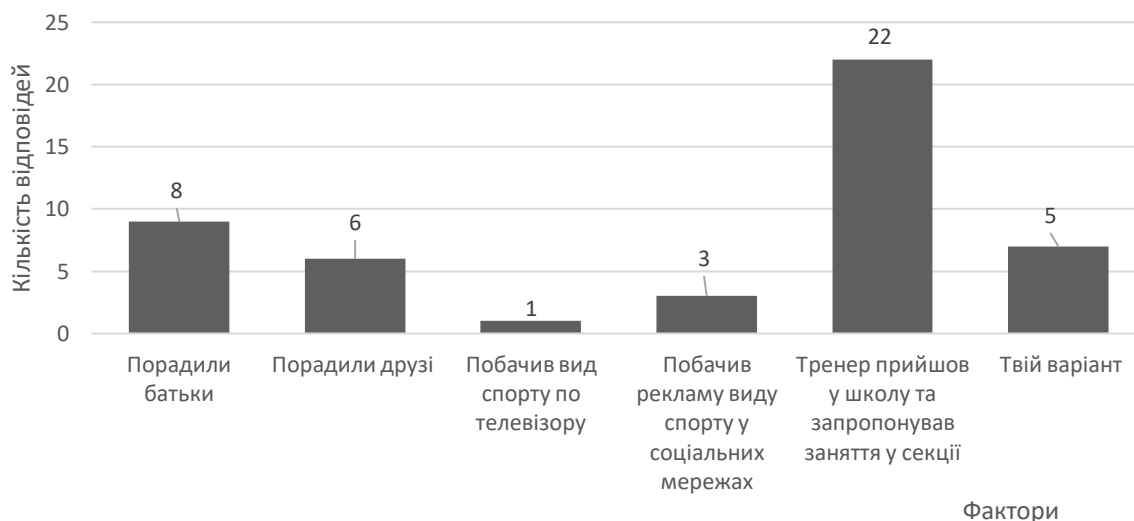

Рисунок 3.1 – Фактори, що вплинули на бажання дитини займатись сучасним п'ятиборством

Отримані результати дозволяють говорити про те, що переважна більшість дітей прийшли займатись цим видом спорту завдяки роботі тренерів. Цікавим виявився і «Ваш варіант» так, майже 16 % від загальної кількості респондентів, прийшли займатись сучасним п'ятиборством з інших видів спорту (переважно плавання та фехтування) за порадою друзів чи тренерів. Отримані результати опитування дозволяють говорити про те, що сьогодні основну відповідальність за залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством покладається на тренерів.

Дослідження дозволили визначити, що основною метою для занять сучасним п'ятиборством для молодих спортсменів виступає бажання дитини взяти участь у змаганнях, на другому місці виявилось прагнення зміцнити здоров'я, найменш значущими факторами виявились – мати гарну фігуру та бажання догодити батькам чи тренеру (рис. 3.2).

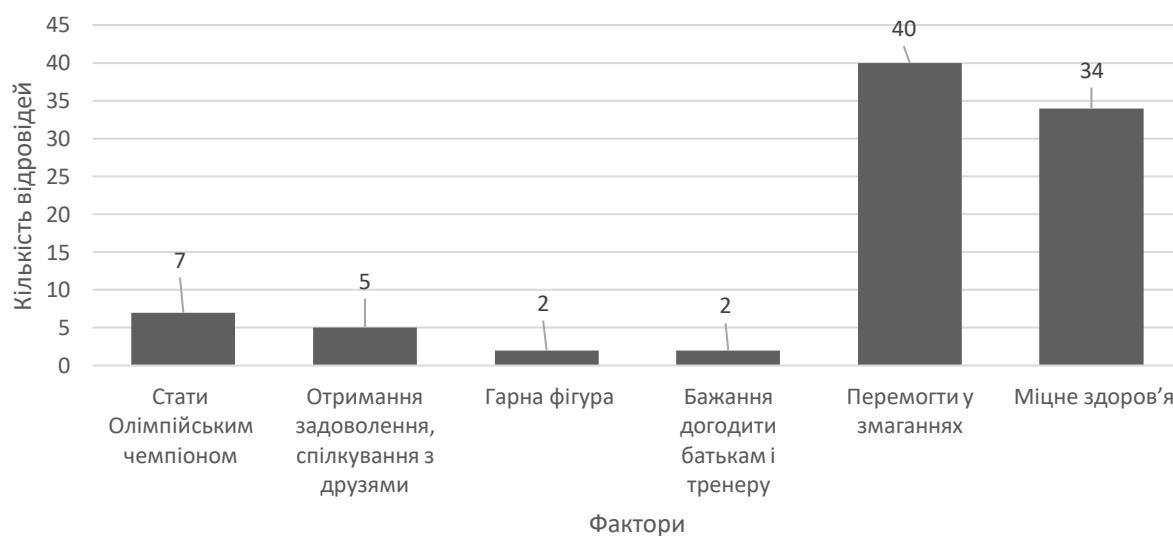

Рисунок 3.2 – Фактори, що впливають на бажання дітей займатись сучасним п'ятиборством

Важливим питанням в умовах сьогодення виявилось визначення того, чи відчувають юні спортсмени вплив військових дій в країні на можливість їх занять сучасним п'ятиборством (рис. 3.3.).

Отримані результати дозволяють говорити про те, що понад 50 % від загальної кількості дітей, які приймали участь в опитуванні, відзначили, що відчують вплив військових дій в країні на можливість їх занять сучасним п'ятиборством, що в першу чергу пов'язано із: вимушеним переїздом дітей, із періодичними обстрілами та необхідністю знаходитись в укритті, руйнуванням спортивної інфраструктури, проблемами у родині, які викликані військовими діями. В той же час, варто відзначити, що 33 % респондентів відзначили, що істотно не відчули вплив військової агресії на можливість занять сучасним п'ятиборством, що значною мірою пов'язано із педагогічним талантом тренерів та батьків дитини, а також місцем, де тренується молодий спортсмен та терміном занять цим видом спорту

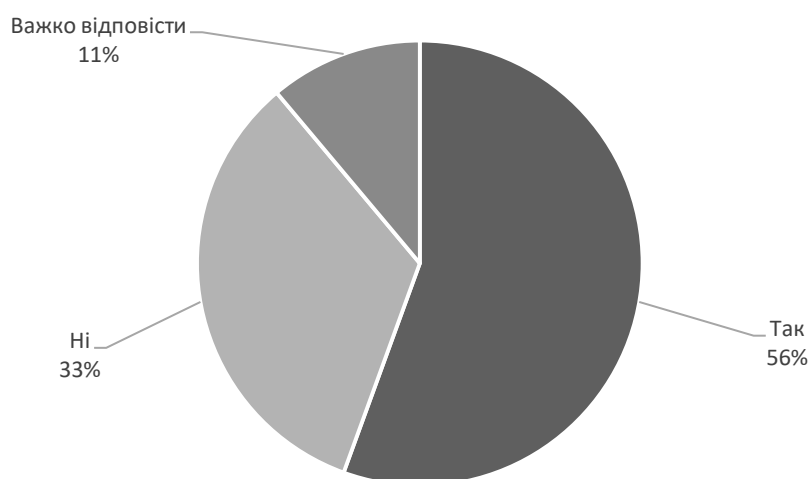

Рисунок 3.3 – Відчуття дітьми впливу військових дій в країні на можливість їх занять сучасним п'ятиборством

Також, дослідження дозволяють відзначити, що значна кількість дітей, які займаються сучасним п'ятиборством розглядають цей вид спорту як свою майбутню діяльність, що дозволяє говорити про реальну зацікавленість дітей у заняттях та відповідальне ставлення до тренувань (рис. 3.4.).

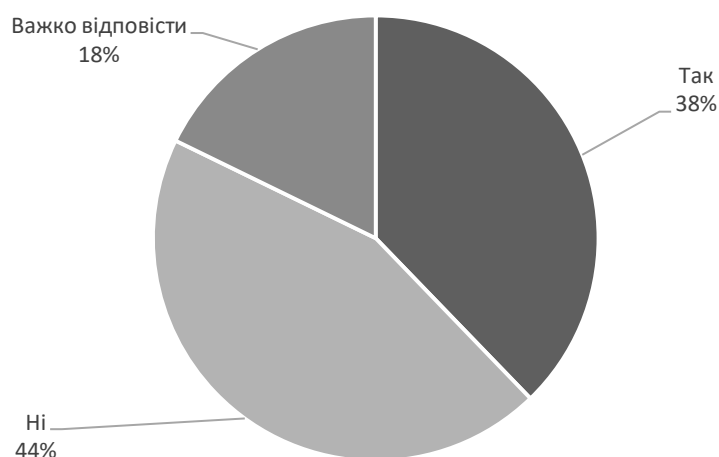

Рисунок 3.4 – Розглядання дитиною сучасного п'ятиборства, як майбутньої професії

Переважає більшість дітей відзначили, що заняття сучасним п'ятиборством, незважаючи на значну кількість локацій, декілька тренувань на день (іноді), різний час проведення тренувальних занять з різних спортивних дисциплін виду спорту, істотно не впливають на їх успішність у закладах загальної середньої освіти, де вони навчаються (рис. 3.5.).

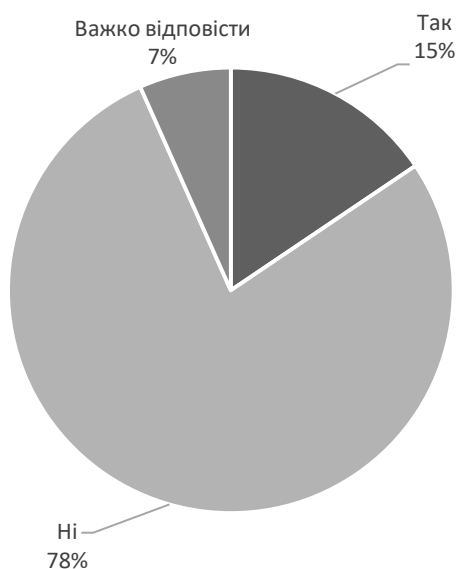

Рисунок 3.5 – Вплив занять сучасним п'ятиборством на зниження успішності навчання

Дослідження також дозволили виділити фактори, що впливають на рішення юних спортсменів продовжувати займатись сучасним п'ятиборством (рис. 3.6).

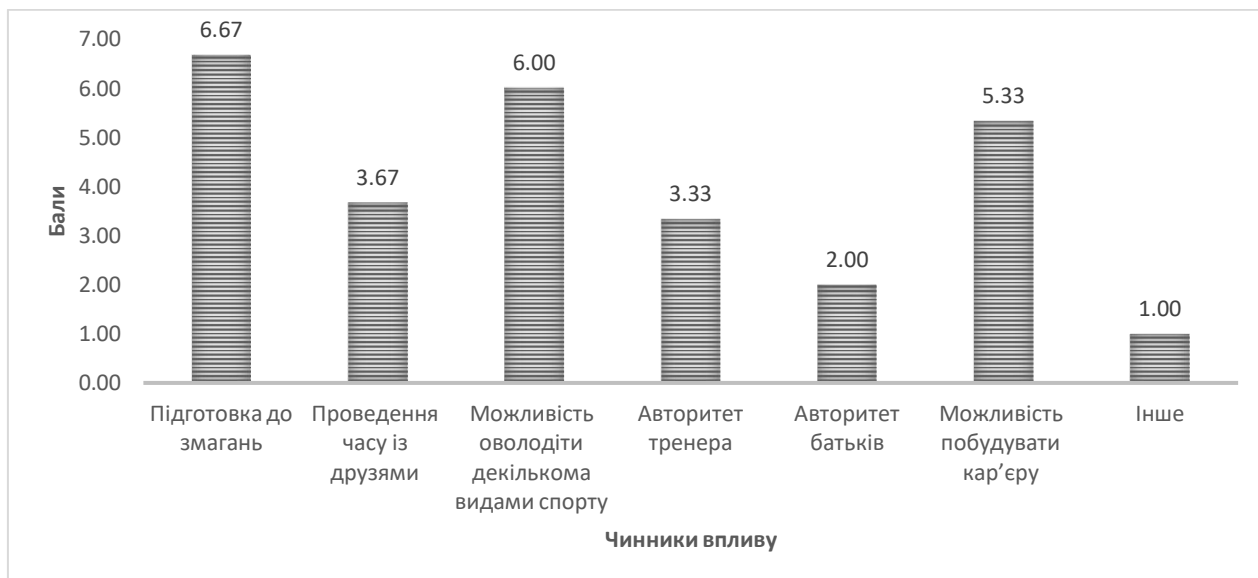

Рисунок 3.6 – Фактори, що впливають на бажання юних спортсменів продовжувати займатись сучасним п'ятиборством

Аналіз отриманих результатів дозволяє говорити про те, що одним з найвагоміших чинників, що спонукає юних п'ятиборців для продовження занять цим видом спорту, є підготовка до змагань (6,67 балів), далі за значущістю йдуть можливість оволодіти декількома спортивними дисциплінами (6,0 балів) та можливість побудувати спортивну кар'єру (5,33 бали). Цікавими виявились і варіанти, що потрапили в групу «Інше». Ряд спортсменів відзначають, що перейшли до сучасного п'ятиборства з інших видів спорту, бо у сучасному п'ятиборстві легше реалізуватись, ніж, скажімо в плаванні чи фехтуванні. Також частина респондентів відзначили, що для них важлива не лише участь у змаганнях, а й перемога в них.

Наступним кроком роботи було визначення думки спортсменів щодо основних проблем, що перешкоджають їм займатись сучасним п'ятиборством в сучасних реаліях (в умовах воєнного стану) (рис. 3.7.)

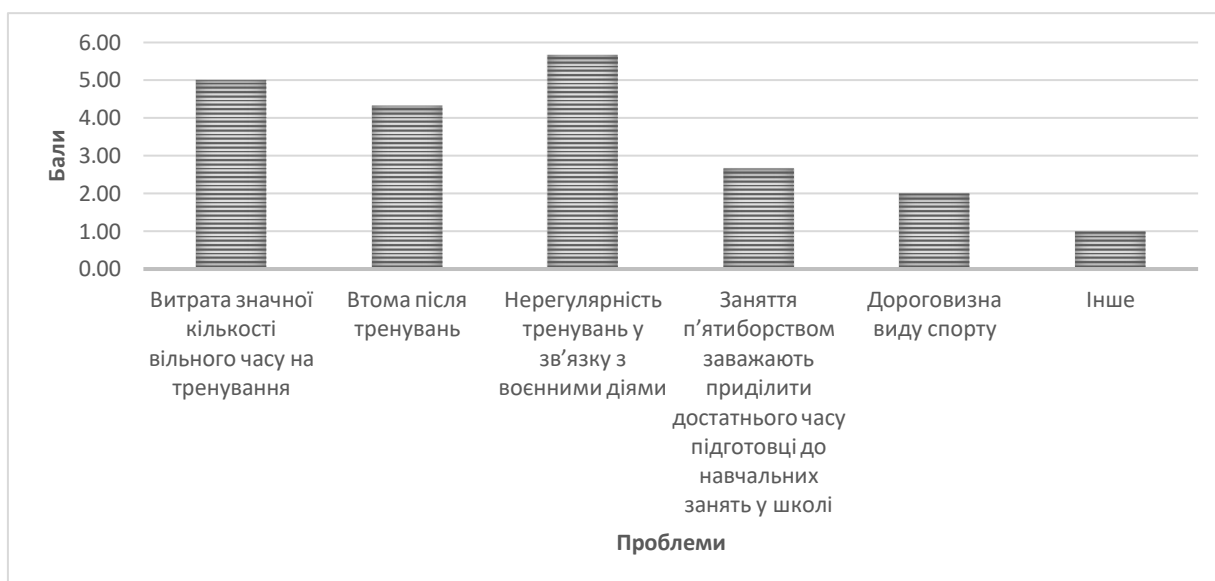

Рисунок 3.7 – Основні проблеми, що заважають юним спортсменам займатись сучасним п'ятиборством в умовах воєнного стану

Аналіз результатів проведеного опитування дозволяє говорити, що 100 % респондентів відзначають серед проблем, з якими вони зустрічаються при заняттях сучасним п'ятиборством найактуальнішою є – нерегулярність тренувальних занять (5,67 бала), що спричинена військовими діями в країні; повітряними тривогами та необхідністю знаходитись в укритті; далі, значущістю йде проблема витрати значної кількості вільного часу (5,0 балів та втома після тренувань (4,33 бала). У підгрупу «Інше» (1, 0 бал) потрапили такі варіанти відповідей, як «неприємні товариші по команді», застарілий інвентар.

Також дослідження дозволили визначити думку дітей, щодо основних чинників, що заважають ефективному розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні (рис. 3.8).

Аналіз результатів дозволяє говорити про те, що основними проблемами у розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту у нашій країні респонденти вважають недостатню рекламу виду спорту в країні (6,33 бала) та розрізненість по місту спортивних зал для занять цим видом спорту (6,33 бала).

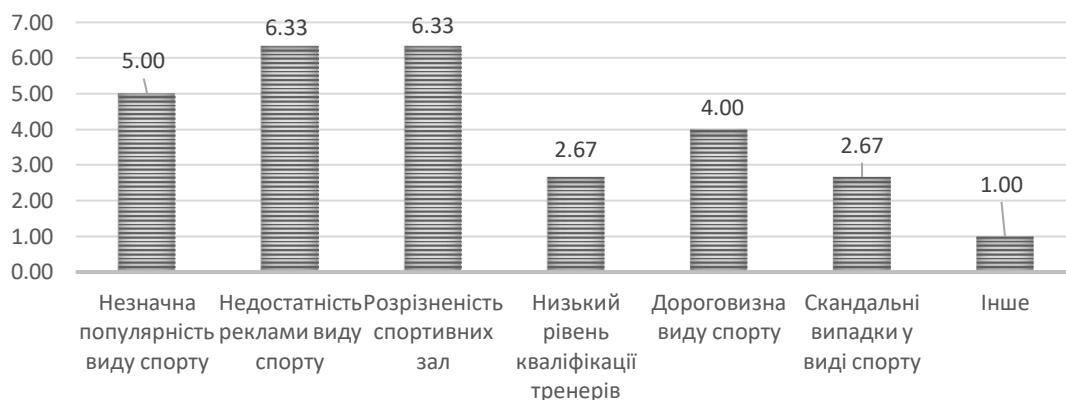

Рисунок 3.8 – Основні проблеми, що заважають розвиватись сучасному п'ятиборству в Україні

Наступним кроком роботи було дослідження думок батьків юних п'ятиборців щодо проблем та перспектив розвитку цього виду спорту в нашій країні. 100 % респондентів вказали на те, що задоволені тим, що їх діти займаються сучасним п'ятиборством, а також окреслили основні позитивні, на їх думку моменти, від занять дитиною цим видом спорту (рис. 3.9.).

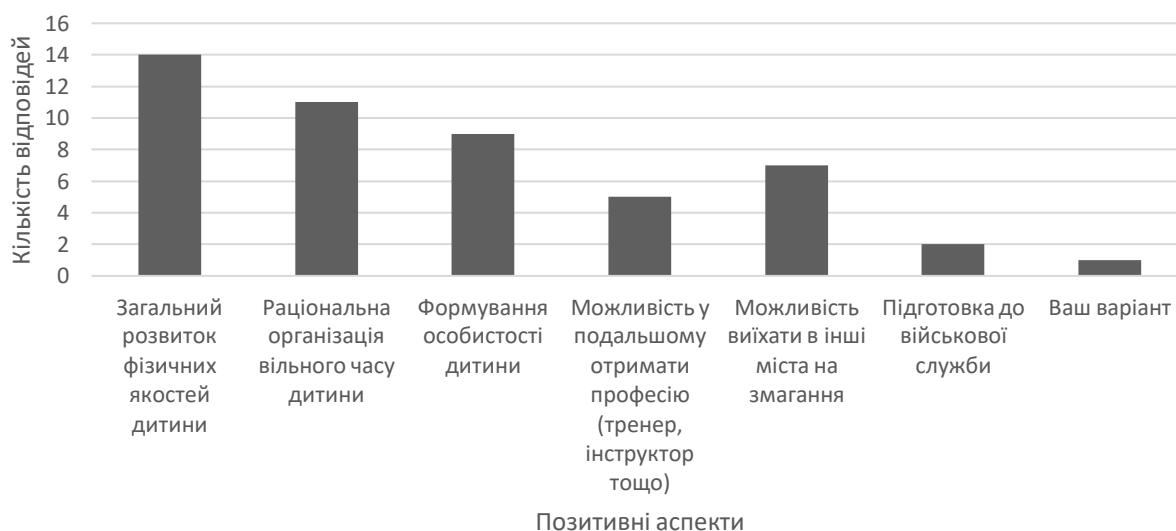

Рисунок 3.9 – Позитивні аспекти від занять дитиною сучасним п'ятиборством, думка батьків (n=15)

Аналіз результатів опитування дозволяє стверджувати, що найголовнішим позитивним аспектом того, що діти займаються таким видом спорту, як сучасне п'ятиборство, на думку батьків, є загальний розвиток фізичних якостей дитини, що значною мірою пов'язано із зміцненням стану здоров'я дитини, на другому, за значущістю для батьків, місті йде – раціональна організація вільного часу дитини, на третьому – формування особистості юного спортсмена.

Дослідження дозволяють говорити про те, що більший відсоток (47 %) батьків не розглядають заняття дитиною сучасним п'ятиборством, як можливість отримати у подальшому професію тренера чи інструктора; в той же час 33 % від загальної кількості респондентів відзначили, що заняття сучасним п'ятиборством розширюють у подальшому, коло вибору професій для дитини та сприятимуть вступу дитини до закладів фізичного виховання та спорту чи закладів вищої освіти військового спрямування (рис 3.10).

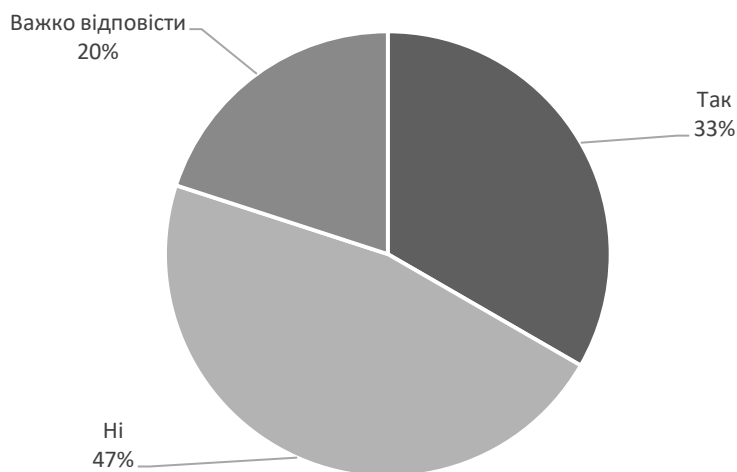

Рисунок 3.10 – Планування пов'язати майбутню професію дитини із заняттями сучасним п'ятиборством, думка батьків (n=15)

Дослідження також дозволяють відзначити, що ініціатива почати займатись сучасним п'ятиборством у переважній більшості випадків йшла від самої дитини (рис. 3.11).

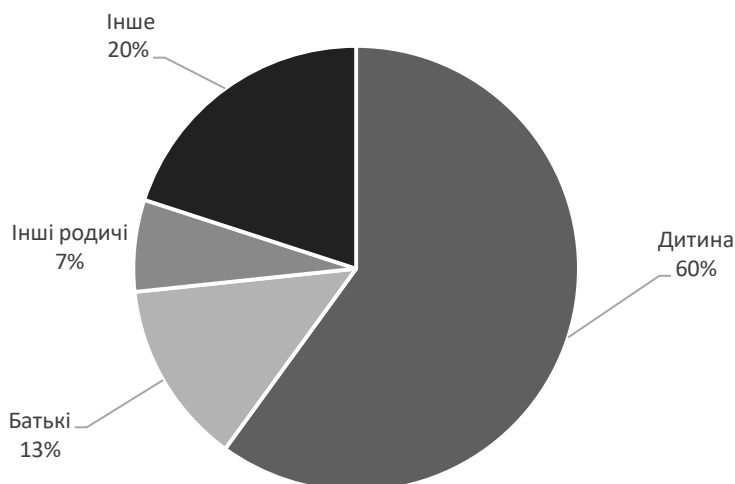

Рисунок 3.11 – Особи, які вплинули на рішення дитини займатись сучасним п'ятиборством

Дослідження дозволяють говорити про те, що у групу «інші» потрапили варіанти «друзі» та «класний керівник закладу загальної середньої освіти, де навчається дитина».

Незважаючи на те, що у переважній більшості випадків діти самостійно виявили бажання займатися сучасним п'ятиборством, в рамках дослідження ми визначили і фактори, що вплинули на бажання батьків підтримати прагнення дитини займатись цим видом спорту (рис. 3.12).

Отримані результати дозволяють говорити про те, що найголовнішим чинником виявилось бажання самої дитини (6 балів), далі, за значущістю для батьків йдуть такі варіанти, як загальний розвиток дитини (5, 76 бала) та загальний розвиток дитини (5, 33 бала). В групу «інше» потрапили варіанти відповідей, які були пов'язані із дитячими мріями самих батьків займатись цим видом спорту, зручність розташування спортивної секції та те, що старша дитина вже займається цим видом спорту.

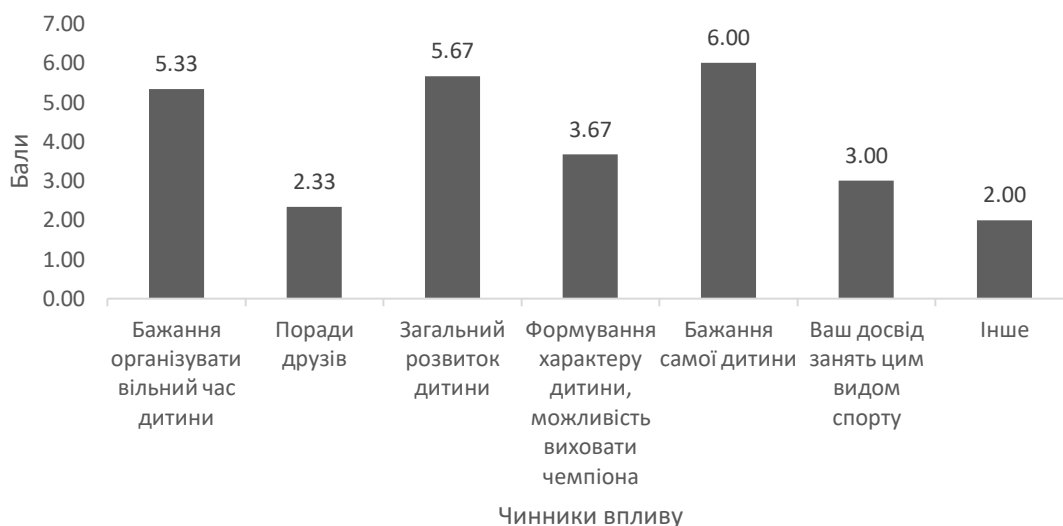

Рисунок 3.12 – Чинники, які вплинули на рішення батьків підтримати дитину займатись сучасним п'ятиборством

Вадливим питанням в процесі проведення дослідження було визначення думки батьків юних спортсменів щодо основних проблем, які заважають розвитку сучасного п'ятиборства в Україні (рис. 3.13).

Отримані результати дозволяють відзначити, що, на думку батьків, найсерйознішою проблемою у розвитку дитячо-юнацького спортивного п'ятиборства, як виду складової спортивного руху в країні, є відсутність реклами виду спорту (8,33 бала). Батьки відзначають, що доволі часто доводиться розповідати знайомим про те, що собою являє цей вид спорту. Також, батьки зазначають, що перша проблема є похідною від іншої, яка полягає у тому, що дитячо-юнацький спорт не розглядається як пріоритетна галузь в державі (8,0 балів), що значною мірою проявляється у відсутності соціальної реклами спортивного духу, у низькій заробітній платі тренерів тощо. Важливою проблемою, що притаманна саме для сучасного п'ятиборства є – розрізненість спортивних зал та майданчиків для занять цим видом спорту (легкоатлетичний манеж, басейн, фехтувальна зала, тир, іподром; 7, балів) тощо. Менш значущими, однак, вагомими причинами є проблема виїзду значної кількості дітей закордон (6 балів) та забезпечення безпечних умов для

організації тренувального процесу (наявність/відсутність місць цивільного захисту у дитячо-юнацьких спортивних школах, клубах, гуртках і секціях).

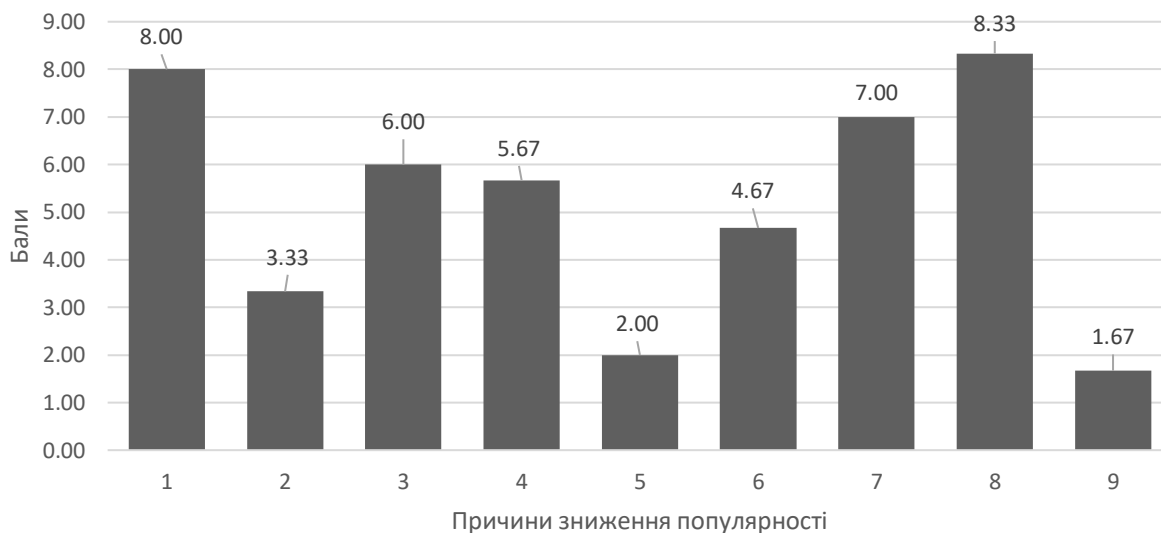

Рисунок 3.13 – Проблеми, що заважають розвитку сучасного п'ятиборства в країні в умовах воєнного стану, думка батьків, де:

1. Дитячо-юнацький спорт не є пріоритетною галуззю в країні в умовах сьогодення
2. Значна кількість тренерів виїхала закордон
3. Значна кількість спортсменів виїхала за кордон
4. Неможливість забезпечити безпеку тренувань
5. Боязнь батьків того, що заняття спортом негативно вплинуть на успішність в школі
6. Дороговизна виду спорту
7. Розрізненість спортивних майданчиків
8. Відсутність реклами виду спорту
9. Інше

Важливою в контексті проводимого дослідження є і думка тренерів щодо проблем та перспектив залучення дітей до занять цим видом спорту в Україні. В дослідженні прийняли участь тренери різної кваліфікації зі стажем роботи до 5 років (5 осіб; 22 %) 5-10 років (7 осіб; 30 %), понад 10 років (11 осіб; 48 %).

Аналіз думок тренерів щодо основних проблем розвитку сучасного

п'ятиборства в Україні дозволяє говорити про те, що 100 % респондентів відзначають, що відчули істотний негативний вплив військових дій в країні, що проявляється як у загальному настрої, так і на можливості проведення регулярних тренувань, у руйнуванні спортивної інфраструктури, від'їзді значної частини як дітей, так і тренерів, потенційних тренерів (студентської молоді) тощо.

В рамках дослідження ми попросили тренерів проранжувати, найактуальніші, на їх думку проблеми, що мають місце в процесі залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством (рис. 3.14).

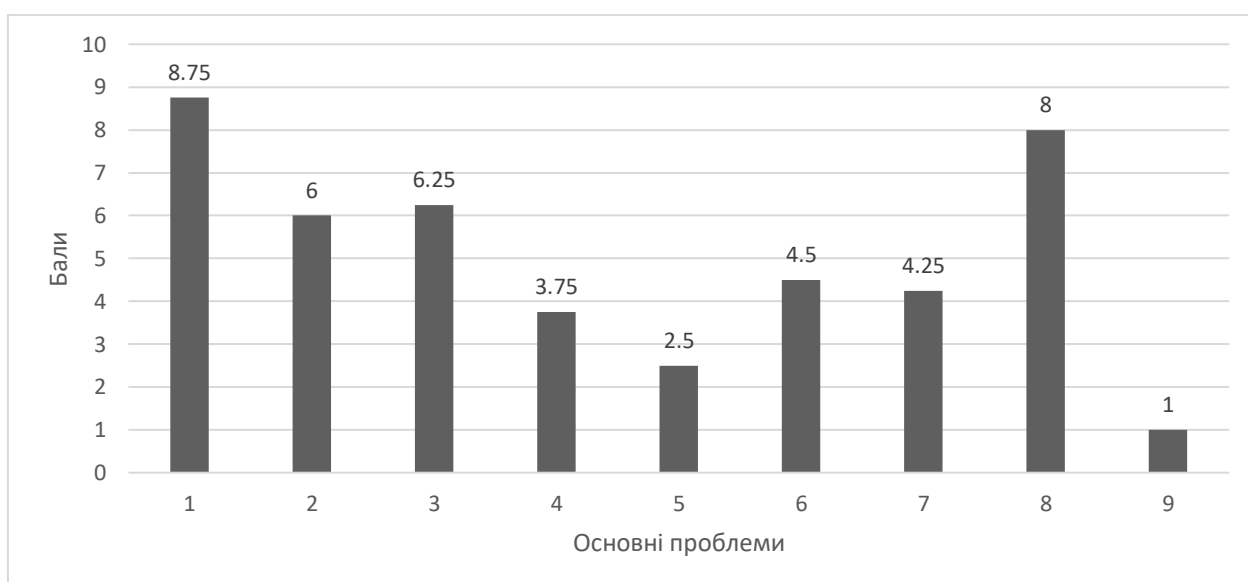

Рисунок 3.14 – Проблеми, що заважають розвитку сучасного п'ятиборства в країні, в умовах воєнного стану думка тренерів, де:

1. Дитячо-юнацький спорт не є пріоритетною галуззю в країні в умовах сьогодення
2. Значна кількість спортсменів виїхала за кордон
3. Значна кількість тренерів виїхала за кордон
4. Неможливість забезпечити безпеку тренувань
5. Боязнь батьків того, що заняття спортом негативно вплинуть на успішність в школі
6. Дороговизна виду спорту
7. Розрізненість спортивних майданчиків
8. Відсутність реклами виду спорту
9. Інше

Отримані результати дозволяють говорити про те, що думка тренерів значною мірою співпадає із думкою батьків юних спортсменів-п'ятиборців, щодо необхідності реклами виду спорту (8,0 балів) та визнання державою дитячо-юнацького спорту, як пріоритетної галузі (8,75 бала). Серйозною проблемою є і те, що ще у докоронавірусний період значна кількість молодих тренерів виїхали працювати у закордонні клуби (6,25 бала). Однією з найменш актуальних виявилась проблема боязні батьків того, що заняття сучасним п'ятиборством негативно впливатимуть на шкільну успішність дітей (2,5 бала).

Підсумовуючи матеріал, що представлений у даному підрозділі кваліфікаційного дослідження, можна відзначити те, що сучасне п'ятиборство – вид спорту, який є цікавим для дітей, в той же час, об'єктивні реалії життя вітчизняного суспільства негативно впливають на поширення цього виду спорту в країні. В той же час, найактуальніші проблеми у розвитку виду спорту безпосередньо не пов'язані із військовими діями, зокрема:

- поширення виду спорту лише в шести регіонах України пов'язано із матеріально-технічною базою та розвитком кінного спорту в країні;
- малоефективна рекламна кампанія пов'язана з відсутністю в структурі Національної федерації, Дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивних клубів кваліфікованих фахівців, здатних опікуватись вирішенням зазначеного питання;
- відтік кваліфікованих тренерських кадрів почався у докоронавірусний період та пов'язаний із соціально-економічними аспектами.

3.2. Перспективні шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством в Україні

Матеріал, що представлений у даному підрозділі – є другою частиною проведеного шляхом опитування дослідження. В рамках першої частини були визначені основні проблеми, що мають місце у залученні дітей до занять

сучасним п'ятиборством та популяризації цього виду спорту в умовах сьогодення в Україні, в рамках другого – будуть окреслені оптимальні, на думку самих спортсменів (n=43), їх батьків (n=15) та тренерів (n=23) шляхи подолання зазначених проблем.

Отже, першим кроком цього етапу досліджень було визначення думки юних спортсменів, які займаються сучасним п'ятиборством щодо можливих шляхів популяризації цього виду спорту в Україні та залучення молодих атлетів до занять цим видом спорту (рис. 3.15).

Рисунок 3.15 – Шляхи популяризації сучасного п'ятиборства в країні, думка юних спортсменів

Спочатку було проведено бесіди з молодими спортсменами-п'ятиборцями, на підставі яких було визначено пріоритети молоді та сформульовано запитання анкети. Спортсменам пропонувалось прооранжувати представлені варіанти відповідей в порядку їх значущості (для самого спортсмена) та написати, в разі потреби, «Ваш варіант» популяризації сучасного п'ятиборства, як виду спорту в сучасних умовах розвитку нашої країни.

Отримані результати дозволяють говорити про те, що найефективнішим

засобом популяризації сучасного п'ятиборства, як виду спорту є – реклама. Молоді спортсмени у переважній більшості орієнтуються не на інформацію що міститься на сайтах офіційних установ, зокрема на сайті Національної федерації сучасного п'ятиборства України (2,25 бала), а на відео-ролики та фотографії у соціальних мережах (Тік-Ток, Instagram тощо) (6,25 бала); проведення майстер-класів видатними спортсменами та їх тренерами викликало більше зацікавленості у юних спортсменів (5,75 бала), ніж реклама, виду спорту, що міститься на відкритих біл-бордах (5,5 бала). Вагомим шляхом популяризації виду спорту, на думку молодих спортсменів, є і спеціалізовані телепередачі (4,25 бала), а також інформаційно-рекламні передачі на радіо (3,0 бала). До відповідей «Інше» увійшли такі варіанти, як розповіді батьків, які займались цим видом спорту; поради шкільних вчителів; рекомендації тренерів з інших видів спорту, дисципліни яких входять до програми сучасного п'ятиборства.

Наступним кроком роботи було визначення думки батьків юних спортсменів-п'ятиборців щодо ефективних шляхів популяризації виду спорту, як засобу залучення молодого покоління до занять у секціях сучасного п'ятиборства (рис. 3.16).

Рисунок 3.16 – Шляхи популяризації сучасного п'ятиборства в країні, думка батьків юних спортсменів-п'ятиборців

Аналіз результатів проведеного опитування батьків, чії діти займаються сучасним п'ятиборством, дозволяє говорити про те, що доросле покоління, в першу чергу звертає увагу на рекламу, що міститься на вулицях міст (5,67 бала), особливо – якщо біл-борд знаходиться недалеко від дому; батьки, на відміну від дітей, шукають інформацію на офіційних сайтах установ (5,33 бала), а далі, за значущістю для них йдуть соціальні мережі (5,0 балів).

Зазначене дозволяє говорити про необхідність доповнення сайту національної федерації сучасного п'ятиборства України інформацією про роботу дитячо-юнацьких спортивних шкіл із відповідними контактами відповідальних осіб.

Наступним кроком роботи було проведення опитування тренерів юних спортсменів щодо їх уявлень до шляхів підвищення популярності сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні. Для тренерів, окрім ефективних шляхів реклами виду спорту були запропоновані запитання, що пов'язані із діяльністю спортивної федерації та доцільністю проведення відповідних спеціалізованих курсів (рис. 3.17).

Рисунок 3.17 – Шляхи підвищення популярності сучасного п'ятиборства в країні, думка тренерів

Отримані результати дозволяють говорити про те, що, на думку тренерів, питання популяризації виду спорту є відповідальністю національної федерації з виду спорту та саме федерація має займатись залученням спонсорів до фінансування рекламних програм (6,33 бала), а також залученням до популяризації виду спорту кваліфікованих фахівців (6,33 бала); важливою виявилась і співпраця федерації з органами державної влади (4,67 бала). Найменш ефективним шляхом, ніж попередні, однак, найбільш дієвим в сучасних умовах розвитку сучасного п'ятиборства в Україні (як визнають самі тренери у приватних бесідах), є – активізація роботи тренерів по залученню дітей до занять сучасним п'ятиборством у ДЮСШ, спортивних секціях та клубах.

Також нами була досліджена думка тренерів щодо шляхів популяризації виду спорту через організацію рекламних кампаній у засобах масової інформації, соціальних мережах. Тренерам юних спортсменів були поставлені такі самі запитання, як і молодим спортсменам-п'ятиборцям та їх батькам (рис. 3.18).

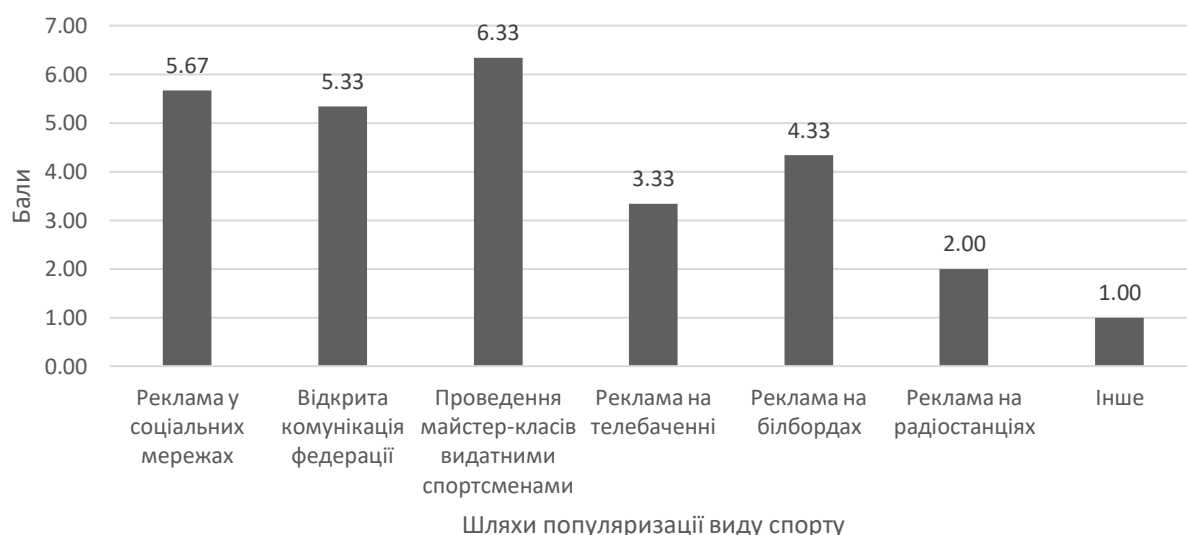

Рисунок 3.18 – Шляхи рекламування сучасного п'ятиборства в країні, думка тренерів

Дослідження дозволяє відзначити, що на думку тренерів найдивнішим способом популяризації виду спорту серед молодого покоління є проведення майстер-класів (6,33 бала). Таку відповідь можна пояснити досвідом проведення олімпійських днів, олімпійських уроків тощо, коли відомі спортсмени та їх тренери на центральних площах міст розповідають про вид спорту, демонструють власні вміння, дають індивідуальні уроки та ін. Живе спілкування зі спортсменами, як зазначають тренери, в сучасних умовах розвитку спорту є найдивнішим засобом залучення новачків.

На другому, за значущістю місці, на думку тренерів є розміщення реклами у соціальних мережах (5,67 балів). Сучасна молодь та їх батьки у переважній більшості є активними користувачами різноманітних соціальних мереж, тому розміщення реклами у подібному форматі є дієвим засобом привернути увагу широких верств населення до цього виду спорту.

Важлива роль у популяризації виду спорту тренерами відводиться і федерації (5,33 бали). Тренери, як і батьки відзначають, що на офіційному сайті установи доцільно розмістити інформацію щодо діяльності не лише регіональних осередків федерації, а й контактну інформацію щодо дитячо-юнацьких спортивних шкіл та клубів де проводяться заняття із сучасного п'ятиборства.

Підсумовуючи думки юних спортсменів-п'ятиборців, їх батьків та тренерів можна відзначити, що ефективним засобом популяризації виду спорту є організація Національною федерацією сучасного п'ятиборства продуманої рекламної кампанії через соціальні мережі, власний сайт, окремих осіб тощо.

Отже, основними шляхами, що сприяють залученню дітей до занять сучасним п'ятиборством виявились наступні:

- популяризація виду спорту через соціальні мережі, рекламу на білбордах, проведення майстер-класів тощо;
- активізація діяльності національної федерації сучасного п'ятиборства

України щодо залучення спонсорів та кваліфікованих менеджерів, здатних провести ефективну рекламну кампанію;

- організація та проведення різноманітних дитячо-юнацьких спортивних турнірів, що здатні підвищити мотивацію молодих спортсменів до відвідування спортивних секцій;
- залучення видатних спортсменів та тренерів до організації та проведення майстер-класів для новачків та юних п'ятиборців;
- вивчення питань формування мотивації юних спортсменів до занять спортом на курсах підвищення кваліфікації тренерів.

Врахування зазначених аспектів у діяльності Національної федерації, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл олімпійського резерву, секцій та клубів здатно покращити їх діяльність в питанні залучення нових спортсменів до занять сучасним п'ятиборством.

3.3. Розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні у мирний час та в умовах воєнного стану

Дослідження дозволяють говорити про те, що сучасне п'ятиборство, як вид спорту, почало потроху розвиватися на землях, що входять до складу сучасної України, наприкінці 40-х років минуло століття, а системності та популярності набуває з 1954 року (моменту створення федерації). Державна пріоритетність виду спорту значною мірою була пов'язана із комплексністю дисциплін, що становлять його основу та відповідністю цих дисциплін – загальнодержавній політиці – вихованню активного, «готового до праці й оборони» молодого покоління. Ефективність підходів до розвитку цього виду спорту на території нашої країни підтверджується тим фактом, що вже у 1956 році український п'ятиборець Іван Дерюгін виборов золоту олімпійську нагороду у складі збірної команди СРСР на Іграх XVI Олімпіади, що проходили в Мельбурні (Австралія) [57].

Популярність виду спорту підтверджує і той факт, що федерацію сучасного п'ятиборства в різні роки очолювали відомі громадські та державні діячі (таб. 3.1.).

Таблиця 3.1.

Президенти Федерації сучасного п'ятиборства України

№	ПІБ	Термін	Посада
1	2	3	4
1.	Блохін Володимир Іванович	1954-1960рр.	директор ШВСМ
2.	Заборовський Леонід	1960-1961рр	директор тирю «Динамо», полковник погранвійськ
3.	Сальніков Сергій Миколайович	1961- 1966 рр.	заступник голови Київської міської ради ФСТ «Динамо» України
	Повхан М.Ф.	1966–1968 рр.	декан, завідувач кафедри Сільгоспакадемії
4.	Машовець П.Й.	1968 – 1974рр	генерал-майор, заступник командувача ВВ МВС УРСР та МРСР
5.	Поваров Віталій Вікторович	1974-1988р.р.(заступник голови Київської міської ради ФСТ «Динамо» України
6.	Ложенко Георгій Олександрович	1988- 1996р.р.	стортлото 1982
7.	Георгієвський Микола Сергійович	1996 – 2010р.р	концерн «Енран», генеральний директор
8.	Васильєв Геннадій Андрійович	2010-2017р.р.	народний депутат України
9.	Панін Ігор Миколайович	2017рік – теперішній час	перший заступник голови КМО ФСТ «Динамо» України)

Популярність та масовість виду спорту тісно пов'язана із результатами спортсменів на міжнародній спортивній арені.

Аналіз результатів виступів вітчизняних спортсменів на Олімпійських іграх дозволяє виділити імена видатних спортсменів-п'ятиборців – наших співвітчизників (таб. 3.2).

Таблиця 3.2

Представники українських земель – чемпіони та призери

Ігор Олімпіад

Спортсмен	Рік	Олімпійські досягнення
1	2	3
Іван Дерюгін	1956	Олімпійський чемпіон (у складі команди)
Борис Онищенко	1968	Срібний призер Олімпійських ігор (у складі команди)
	1972	Олімпійський чемпіон (у складі команди) Срібний призер Олімпійських ігор (особиста першість)
Павло Ледньов	1968	Бронзовий призер Олімпійських ігор (особиста першість) Срібний призер Олімпійських ігор (у складі команди)
	1972	Олімпійський чемпіон (у складі команди) Бронзовий призер Олімпійських ігор (особиста першість)
	1976	Срібний призер Олімпійських ігор (особиста першість)
	1980	Олімпійський чемпіон (у складі команди) Бронзовий призер Олімпійських ігор (особиста першість)
Вікторія Терещук	2008	Бронзова призерка Олімпійських ігор (особиста першість)
Павло Тимощенко	2016	Срібний призер Олімпійських ігор (особиста першість)

Сьогодні розвитком сучасного п'ятиборства в нашій країні керує Федерація сучасного п'ятиборства України, яка є юридичною особою; була зареєстрована в Міжнародному союзі сучасного п'ятиборства в грудні 1992 року; є повноправним членом Європейської конфедерації сучасного п'ятиборства.

В структурі Національної федерації сучасного п'ятиборства України можна виділити:

- Комісію атлетів;
- Суддівську комісію;

- Ревізійну комісію;
- Комісію ветеранів;
- Комісію з питань медіа;
- Комісію з питань розвитку;
- Тренерську раду.

Кожна комісія, в межах своїх повноважень опікується вирішенням найактуальніших питань зі свого напряму діяльності. Робота Комісій ведеться у відповідності до міжнародних стандартів, законів України та загальнолюдських соціальних норм. У своїй діяльності Комісії керуються Олімпійською Хартією, Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими законодавчими актами, Кодексом етики Міжнародного олімпійського комітету, Антидопінговим кодексом, Статутом Федерації сучасного п'ятиборства України, а також цим Положенням.

Розвиток сучасного п'ятиборства, як виду спорту передбачає наявність розташованих у безпосередній близькості таких різноманітних спортивних локацій, як: плавальний басейн, фехтувальна зала, легкоатлетичний стадіон, тир та іподром. Нажаль, не у всіх містах України є такі спортивні об'єкти (особлива проблема з іподромами), тому розвиток сучасного п'ятиборства має певні обмеження. В той же час, Федерація сучасного п'ятиборства України має шість регіональних осередків, кожен з яких опікується питаннями популяризації виду спорту серед населення регіону:

- Федерація сучасного п'ятиборства м. Київ;
- Дніпропетровська обласна федерація сучасного п'ятиборства;
- Донецька обласна федерація сучасного п'ятиборства;
- Львівська обласна федерація сучасного п'ятиборства;
- Харківська обласна федерація сучасного п'ятиборства;
- Житомирська обласна федерація сучасного п'ятиборства.

Національні змагання із сучасного п'ятиборства проводяться в індивідуальній та командній першостях серед чоловіків та жінок; юнаків та дівчат, що відповідає міжнародним стандартам розвитку цього виду спорту. Традиційно учасниками національних чемпіонатів є 40-45 дорослих спортсменів та 30-35 дорослих спортсменок; спортсменів-юніонів на національних змаганнях на 5-10 осіб менше, ніж кількість спортсменів, які беруть участь у змаганнях дорослих. У командних змаганнях дорослих і юніорських змагань беруть участь 4-6 команд.

Аналіз питання формування Національної збірної команди України з сучасного п'ятиборства, дозволяє говорити, про те, що цей аспект розвитку виду спорту в нашій країні було видозмінено (істотно спрощено) у зв'язку з воєнними діями.

Дослідження дозволяють говорити про те, що військові дії в країні істотно вплинули на організаційні аспекти розвитку виду спорту в країні. Зокрема, зруйновано значну частину спортивної інфраструктури (Харківська область, Донецька область), Донецька обласна федерація вимушена була змінити дислокацію; значна частина молодих спортсменів та тренерів знаходяться у лавах збройних сил України; значна кількість перспективної молоді з міркувань безпеки вимушена була виїхати закордон. Важливою проблемою у розвитку виду спорту є і питання забезпечення безпеки проведення змагань.

Варто відзначити, що вищезазначені проблеми характерні для всіх видів спорту, що розвиваються в Україні. З цієї причини Міністерством молоді та спорту України було ініційовано розробку єдиного підходу до формування національного рейтингу спортсменів у 2023 році.

Відповідно до цієї системи, кожному спортсмену / спортсменці зараховується три найкращих результати, що були продемонстровані протягом одного року, згідно з таблицею розподілу змагань по категоріям [57].

В сучасному п'ятиборстві в рейтингу для дорослих (з 15 травня 2023 року) в число трьох найкращих залікових результатів зараховується мінімум один з найкращих міжнародних стартів 1-ї або 2-ї категорії змагань, які відбудуться після 1 березня 2023 року; в рейтингу серед юнаків та дівчат 17/19 років зараховується два найкращих результати, продемонстровані на змаганнях протягом одного року, згідно з таблицею розподілу змагань по категоріям (табл. 3.3.) [57].

Таблиця 3.3

Таблиця розподілу змагань по категоріям

Категорія	Види змагань
1-а категорія	Олімпійські ігри, чемпіонат світу, фінал Кубка світу, чемпіонат світу серед юніорів, чемпіонат світу серед юнаків та дівчат
2-а категорія	Чемпіонати континентів, етапи Кубка світу, чемпіонати континентів серед юнаків та дівчат, Кубок Європи серед юніорів, юнаків та дівчат
3-я категорія	чемпіонати України, Відкритий чемпіонат Польщі, Відкритий чемпіонат Франції, Відкритий чемпіонат Угорщини, Відкритий кубок м. Будапешт, Відкритий чемпіонат Німеччини, Відкритий Кубок Балтії, чемпіонат України серед юніорів, юнаків та дівчат
4-а категорія	Кубок України, міжнародні змагання, які включені до календаря Міжнародної Федерації сучасного пятиборства (UPIM) і Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України на поточний рік

Отже, федерація сучасного п'ятиборства України є повноцінним учасником розвитку спортивного та олімпійського руху в Україні, за структурою та напрямками діяльності відповідає національним та міжнародним стандартам. Незважаючи на обмежену кількість національних змагань, руйнування спортивної інфраструктури, вимушений переїзд та роботу у Збройних силах України тощо вітчизняні олімпійці продовжують гідно представляти країну на міжнародних стартах.

Висновки до розділу 3

1. Сучасне п'ятиборство – популярний в Україні вид спорту, який починає активно розвиватися на території країни з 1952 року. Національна федерація сучасного п'ятиборства України визнана Міжнародною федерацією сучасного п'ятиборства у 1992 р. Сьогодні вид спорту поширений в п'яти (за виключенням Донецької) областях України.
2. Узагальнення думок юних спортсменів, їх батьків та тренерів, до основних проблем, які впливають на зниження популярності сучасного п'ятиборства, як виду спорту в країні, дозволили віднести: низький рівень інформаційно-агітаційної роботи, розрізненість спортивних споруд, відтік кадрів та дороговизну виду спорту.
3. До основних шляхів подолання проблем, пов'язаних із популяризацією виду спорту та залучення дітей та підлітків до занять сучасним п'ятиборством, узагальнення думок юних п'ятиборців, їх батьків і тренерів дозволило віднести наступне: активізація рекламної кампанії виду спорту через соціальні мережі, розміщення довідково-інформаційних матеріалів на сайті Національної федерації сучасного п'ятиборства України, організація та проведення видатними спортсменами і тренерами відкритих тренувань, проведення майстер-класів; використання потенціалу засобів масової інформації (телепередачі, радіоефіри, друковані та електронні видання) для надання інформації щодо виду спорту та діяльності Дитячо-юнацьких спортивних шкіл, секцій, клубів.

РОЗДІЛ 4

АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У рекомендаціях Всесвітньої організації охорони здоров'я «Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health» [47, 71] відзначається, що рухова активність молодого покоління – дітей та підлітків 5–17 років має становити не менше ніж одна година на день. Також в Рекомендаціях йде мова про користь, що має для здоров'я людини, щоденна рухова активність тривалістю понад 60 хвилин. Також існує рекомендація щодо того, що заняття фітнесом чи спортом з високою інтенсивністю мають відбуватись мінімум тричі на тиждень.

Сучасний спорт – важлива частина життя світового співтовариства, що виконує ряд таких соціально-важливих функцій, як: видовищна, інформаційна, комунікативна, клапану безпеки тощо, однак, однією з найважливіших є оздоровча функція [50]. Науково доведено, що дитячо-юнацький спорт є ефективним засобом залучення молодого покоління до рухової активності [36-39, 52], отже заняття спортом здатні вирішити глобальну проблему, що стоїть перед світовою спільнотою та полягає у зниженні рухової активності людства.

Сучасне п'ятиборство – один із безлічі видів спорту, що розвиваються у сучасному світі. Особливий цьому виду спорту надає той факт, що його засновником вважається засновник сучасних Олімпійських ігор барон Пер де Кубертен, який позиціонував сучасне п'ятиборство, як вид спорту, що найкращим чином сприяє розвитку рухових якостей людини [70].

Сьогодні сучасне п'ятиборство входить до програми Олімпійських ігор, включає п'ять спортивних дисциплін (фехтування, плавання, верхова їзда, біг, стрільба) та чотири змагальних (з 2008 року біг і стрільба проводяться комплексно). З 1996 року змагання спортсменів у всіх дисциплінах проходять в один день. Комплекти нагород розігруються в особистій (чоловіки та жінки)

та командній першості (чоловіки та жінки). Сучасне п'ятиборство також входить до програми Юнацьких Олімпійських ігор.

В Україні (на землях, що входять до складу сучасної України) сучасне п'ятиборство почало розвиватися з 1940-х років минулого сторіччя, в 1952 році була створена федерація. За часів Незалежності Міжнародний союз сучасного п'ятиборства визнав Національну федерацію сучасного п'ятиборства України у 1992 році.

Дослідження дозволяють відзначити, що сучасне п'ятиборство, як вид спорту поширене лише у шести регіонах України. Таку статистику можна пояснити тим фактом, що розвиток цього виду спорту передбачає обов'язкову наявність п'яти тренувальних локацій:

- фехтувальної зали;
- плавального басейну;
- легкоатлетичного стадіону / манежу / якісних доріжок;
- тирю;
- іподрому.

Саме наявність іподрому та підготовлених коней виявляється найсерйознішою перепорою у розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в країні.

Ще однією специфічною, для сучасного п'ятиборства, як виду спорту, є проблема розрізненості спортивних локацій. Значна кількість батьків при виборі спортивної секції для дитини орієнтуються, в першу чергу, на місце її розташування. Також, проблемою є і різноманітний час проведення тренувальних занять з різних дисциплін сучасного п'ятиборства.

Також, особливістю сучасного п'ятиборства є те, що значна кількість спортсменів «переходять» до сучасного п'ятиборства з інших видів спорту, зокрема, фехтування, левкої атлетики, плавання у віці 14-16 років. Тобто, в такому віці, який відповідає етапу спеціалізованої базової підготовки.

Однак, зазначені факти є характерною ознакою розвитку сучасного

п'ятиборства, як виду спорту, яку сьогодні можна лише констатувати, так само, як і основні проблеми розвитку спортивного руху в країні, що пов'язані з: руйнуванням спортивної інфраструктури; відсутністю місць цивільного захисту, бомбосховищ у переважній більшості спортивних зал; вимушеним переїздом значної частини дітей та молоді закордон; проблеми логістики тощо.

Розуміючи соціальну значущість, психологічну та педагогічну цінність занять спортом, особливо в умовах сьогодення, нами було проведене дослідження, спрямоване на визначення актуальних, на думку юних спортсменів-п'ятиборців, їх батьків та тренерів, проблем що мають місце у залученні молодого покоління до занять цим видом спорту.

Дослідження було проведене шляхом опитування респондентів з 6 регіонів України, які залишились в країні та продовжують займатись / тренувати / діти займаються сучасним п'ятиборством.

Аналіз отриманих результатів дозволяє говорити, що основними факторами, завдяки яким діти почали займатись сучасним п'ятиборством виступило персональне запрошення від тренера, що прийшов у школу (48,9 % від загальної кількості респондентів), чи порадили батьки (17,7 %, однак у цьому випадку – батьки займались цим видом спорту).

Основними факторами, що впливають на бажання дитини займатися сучасним п'ятиборством, виявилось прагнення взяти участь в змаганнях (варіант відповіді обрали 88,9 % від загальної кількості респондентів) та покращення стану здоров'я (75,6 %); 15,6 % респондентів прагнуть стати олімпійськими чемпіонами. Зазначене підтверджує інформацію, що міститься у фахових наукових роботах щодо значущості спортивних змагань в формуванні мотивації юних спортсменів [16, 20, 32]. 44 % дітей, які брали участь в опитуванні пов'язують свою майбутню професію із сучасним п'ятиборством.

Дослідження також дозволяють говорити про позитивне ставлення

батьків юних спортсменів-п'ятиборців до того, що їх діти займаються цим видом спорту. Серед основних позитивних аспектів батьки відзначають: загальний розвиток фізичних якостей дитини (93,3 % від загальної кількості респондентів), раціональну організацію вільного часу (73% батьків), формування особистості дитини (60 % батьків),

Відповідно до завдань, що були поставлені у роботі юні спортсмени визначили основні проблеми, що заважають розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту. Найсерйознішими проблемами, на думку цієї групи респондентів, виявились: розрізненість спортивних об'єктів (6,38 бала) та недостатність реклами виду спорту (6,33 бала). Основними чинниками, що впливають на зниження мотивацію відвідувати тренувальні заняття, виявились такі: нерегулярність тренувальних занять обумовлена воєнними діями в країні (5,67 балів), «розмитість» календаря змагань та небажання тренерів (з причин безпеки) організовувати змагання, навіть на місцевому рівні в дитячо-юнацькій спортивній школі, між певним клубами, секціями; втомленість після спортивних тренувань (4,33 бала).

На думку, яку висловили батьки юних спортсменів-п'ятиборців основними проблемами, що гальмують розвиток цього виду спорту в Україні, є наступні: відсутність реклами виду спорту (8,33 бала), дитячо-юнацький спорт не є в пріоритеті у державі (8,00 балів), істотне зниження кількості спортсменів, що знижує конкретність у виді спорту (6,00 балів), чим сповільнює його розвиток. Думка батьків підтверджується і результатами опитування тренерів, які до основних проблем розвитку сучасного п'ятиборства в сучасних умовах життя нашої країни відносять: низьку увагу до дитячо-юнацького спорту з боку держави (8,75 бала), відсутність реклами виду спорту (8 балів) та від'їзд тренерів закордон (3,00 бали).

Основними шляхами залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством юні спортсмени, їх батьки та тренери вважають активізацію рекламної кампанії щодо популяризації виду спорту.

Діти відмічають, що в першу чергу, звертають увагу на рекламу у соціальних мережах (6,25 бала), а також їм цікава така форма агітації, як майстер-класи (5,75 бала) Батики, в першу чергу звертають увагу на рекламу, розміщену на біл-бордах (5,67 балів), а також на офіційному сайті установи (5,33 бала). Тренери, спираючись на власний досвід, найбільш ефективним шляхом популяризації сучасного п'ятиборства вважають – проведення майстер-класів видатними спортсменами (5,75 бала), а також розміщення інформації у соціальних мережах (5,67 бала).

ВИСНОВКИ

1. Сучасний спорт – важлива складова життя сучасного суспільства, що виконує ряд соціально важливих функцій. Залучення молодого покоління до занять спортом – пріоритетний напрямок державної політики переважної більшості країн світу. Рішення дитини почати займатись спортом залежить від певних потреб, визначення яких тісно пов'язано із дослідженням питання мотивації.
2. Сучасне п'ятиборство – олімпійський вид спорту, заснований бароном П'єром де Кубертенем. У фаховій науково-методичній літературі існує значна кількість публікацій, присвячених різним аспектам контролю, відбору та підготовки спортсменів-п'ятиборців, які знаходяться на різних етапах багаторічного спортивного вдосконалення, в той час, як питання залучення дітей до занять цим видом спорту взагалі та в умовах воєнного стану, зокрема, залишаються актуальним питанням наукових досліджень.
3. Основними проблемами, що перешкоджають розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в Україні, в умовах воєнного стану, є: руйнування спортивної інфраструктури, зменшення кількості осіб, які займаються цим видом спорту у зв'язку з від'їздом закордон, проблеми в забезпеченні безпеки тренувального процесу та змагальної діяльності, проблеми логістики тощо. Дослідження дозволили виділити і ряд специфічних для сучасного п'ятиборства проблем: необхідність наявності в місті, щонайменше 5 спортивних локацій (включно з іподромом), розрізненість спортивних споруд.
4. Діти, які займаються сучасним п'ятиборством, визначили основні проблеми, що знижують їх мотивацію до занять цим видом спорту в умовах

сучасної України є: нерегулярність тренувальних занять у зв'язку з воєнними діями (5,67 балів), «туманність» перспектив участі у змаганнях (5,00 балів), втома після тренувань (4,33 бала).

5. На думку батьків юних спортсменів основними проблемами, що заважають розвитку сучасного п'ятиборства, як виду спорту в країні в умовах воєнного стану є відсутність реклами виду спорту (8,33 бала), дитячо-юнацький спорт не розглядається як пріоритетна галузь державної політики (8,00 балів), значна кількість спортсменів виїхала закордон (6,00 балів). Думка тренерів значною мірою співпадає із думкою батьків, до основних проблем тренери відносять: низьку увагу до дитячо-юнацького спорту з боку держави (8,75 бала), відсутність реклами виду спорту (8 балів) та від'їзд тренерів закордон (3,00 бали).

6. Основними шляхами подолання проблем залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством юні спортсмени вважають: поширення реклами виду спорту через соціальні мережі (6,25 бала), проведення відкритих занять та майстер-класів з видатними спортсменами (5,75 бала), розміщення реклами виду спорту на біл-бордах (5,5 бала). Батики юних спортсменів мають дещо іншу думку щодо пріоритетності рекламної кампанії: реклама на біл-бордах (5,67 балів), можливість відкритої комунікації з Національною федерацією сучасного п'ятиборства (5,33 бала), реклама у соціальних мережах (5,00 балів). Тренери найефективнішими шляхами популяризації виду спорту, як складової залучення дітей, вважають: проведення майстер-класів видатними спортсменами (5,75 бала), розміщення реклами у соціальних мережах (5,67 бала), розміщення реклами на біл-бордах (5,5 бала).

Перспективи подальших досліджень полягають у співпраці із Національною федерацією сучасного п'ятиборства України, дитячо-юнацькими спортивними школами та клубами щодо популяризації виду спорту як важливої складової виховання фізично активного, здорового, різнобічно підготовленого молодого покоління, здатного протидіяти як військовій агресії, так і іншим викликам сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арефьев В.Г. Основи теорії та методики фізичного виховання : підручник. Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. 95 с.
2. Ареф'єв В.Г., Єдинак Г.А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту): Навчальний посібник для студентів навчальних закладів III-V рівнів акредитації. 3-є вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2007. 248 с.
3. Безверхня Г.В. Формування мотивації до самовдосконалення учнів загальноосвітніх шкіл засобами фізичної культури і спорту: Метод реком. (для вчителів фіз. культури). Умань : Вид-во Умань держ. пед. ін-ту. 2003. 52 с.
4. Бех, І. Д. Виховання особистості [Текст]. Київ: Либідь. 2003. Т.2. С. 215-225.
5. Бріскін Ю., Передерій А., Пітин М., Приступв Є. Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни „Професійна майстерність тренера”. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2010. № 1. С. 74–80.
6. Бузник А.И., Воляннюк Н.Ю., Дорошенко Н.Н. Психология взаимодействия «тренер-спортсмен». Киев, 2003. 60 с
7. Булатова М. М., Линець М.М., Платонов В.М. Розвиток фізичних якостей . *Теорія і методика фізичного виховання*. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. Київ : Олімпійська література, 2008. Т.1. С. 176–183.
8. Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М. Олімпійський рух : історія і сучасність : Книга 1, 2021. 640 с.
9. Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти. Київ : Перша друкарня, 2019. 912 с.
10. Васьков Ю.В., Пашков І.М. Уроки фізкультури в загальноосвітній школі. 10 – 11 класи. Харків : Торсінг, 2004. 256 с.

11. Вишняков В.М. Формування культури здорового способу життя студентської молоді. *Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту*. У: III Міжн. наук.-метод. конф. (Суми, 14–15 квітня 2016 р.) : тези доповідей. Суми : СДУ, 2016. С. 190-193
12. Вілянський В.М., Висоцька О. Є., Приходько В.В. Будівництво власного здоров'я: від філософії до практики: навч. посібник. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2011. 196 с.
13. Волков Л.В. Теория и методика детского и юношеского спорта. – К.: Олімпійська література, 2003. 296 с.
14. Воронова В.І. Психологія спорту : навч. Посібник. Київ : Олімпійська література, 2007. 298 с.
15. Грибан Г. П. Методологічні аспекти духовності в фізичному вихованні та спорті. *Спортивний вісник Придністров'я. Науково-теоретичний журнал Дніпропетровського держ. інституту фіз. кул. і спорту*. 2005. № 2. С. 19-21.
16. Гуцало Е.У. Від теорії – до практики: дослідження малої навчальної групи: навчально-методичний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка. 2012; III С. 43-44.
17. Денисова Л.В, Хмельницкая И.В., Харченко Л.А. Измерения и методы математической статистики в физическом воспитании и спорте: учеб. пособие. Киев: Олимпийская литература; 2008. 127 с.
18. Дрюков В.А. Структура побудови річного циклу в сучасному п'ятиборстві: методичні рекомендації по сучасному п'ятиборству. Київ : Здоров'я., 1989. С. 34.
19. Дрюков В.А. Подготовка спортсменов высокой квалификации в четырехлетних олимпийских циклах. Київ : Наукова думка, 2002. 240 с.
20. Дрюков В.А. Теория и методика спортивной подготовки в современном пятиборье. Київ : Наукова думка, 2003. 201 с.

21. Дрюков В.А. Тренировка в современном пятиборье. Київ : Здоров'я, 1988. 128 с.
22. Дрюков О., Панін І. Нормативно-правове забезпечення управління розвитком сучасного п'ятиборства в Україні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. № 2. С. 3-10.
23. Дрюков О.В., Панін І.М., Дрюков В.О. Правове регулювання міжнародної діяльності федерації сучасного п'ятиборства України. *Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2019. Вип. 6. С. 37-42.
24. Дрюков О.В. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку спортивного резерву в Україні. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2106. Вип. 36, №2. С. 15-18.
25. Дрюков О.В. Організаційно-управлінські аспекти вдосконалення олімпійської підготовки спортсменів у сучасних умовах розвитку України. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2017. №2. С. 14–19.
26. Дрюков О.В. Формування стратегічної оцінки розвитку спортивного резерву у системі дитячо-юнацького спорту в Україні. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2017. № 37 (3). С. 22-25.
27. Дрюков О.В., Лавренчук К. В., Тімарєв С. В., Павленко Ю. О. Сучасне п'ятиборство: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Київ, 2018. 90 с.
28. Занюк С. С. Психологія мотивації: Навч. посібник. Київ : Либідь, 2002. 304 с.
29. Іващенко В.П., Безкопильний О.П. Теорія і методика фізичного виховання. Частина 1. Черкаси: Видавництво ЦНТЕІ, 2005. 420 с.

30. Індиченко Л., Фора А. Проблема ціннісного ставлення студентської молоді до фізичної культури та спорту. В: Актуальні проблеми фізичного виховання в сучасних умовах: регіон. наук.-практ. конф. (Дніпро, 21 квітня 2016 року): матеріали конференції. – Дніпро: ДНУ ім. О. Гончара, 2016. С. 55-57.
31. Карамушка Л. М. Комплекс методик для вивчення особливостей та детермінант розвитку організаційної культури освітніх організацій. В: Актуальні проблеми психології: зб. наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ; Алчевськ : ЛАДО. 2014. № 40ю С. 9-15.
32. Келлер В. С., Платонов В.М. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів. Львів : Українська Спортивна Асоціація, 1992. 269 с..
33. Клименко В.В. Психологія спорту : навч. посібник для студ. вищ.навч.закл. Київ : МАУП, 2007. 432 с.
34. Козерук Ю., Хлебурад В., Дудоров О., Качаровська О. Проблеми втілення основ здорового способу життя та технологій покращення здоров'я в українській освіті. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. Чернігів: ЧНПУ, 2016. Вип. 139. Т. II. С. 76-79.
35. Костюкевич ВМ. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.
36. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді : навчальний посібник. Київ : Олімпійська література, 2011. 224 с.
37. Круцевич Т.Ю. Оцінка як один із чинників підвищення мотивації учнів до фізичної активності. *Фізичне виховання в школі*. 2003. №1. С. 47-50.
38. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Том 1. Київ: Олімпійська література, 2012. 392 с.

39. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Том 2. Київ : Олімпійська література, 2012. 368 с.
40. Кубертен П. Олімпійські мемуари. Київ: Олімпійська література; 1997. 179 с.
41. Мазур В.А., Скавронський О.П. Вплив рухової активності на організм людини. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. Кам'янець-Поділь. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2016. С. 453–462.
42. Москаленко Н. В. «Педагогічні інновації фізичному вихованні». *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2009. №1. С. 19-22.
43. Основи практичної психології. Підручник для студентів вузів. В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін. Київ : Либідь, 2001. 536 с.
44. Основи теорії спорту для всіх. Метод. Посібник. Товт В.А., Ляховець Л.О., Ляховець-Булеца К.М., Степчук Н.В. Ужгород : Говерла, 2014. С. 32-37.
45. Остапенко О. Виховання в учнів 8-9 класів інтересу до занять фізичною культурою. *Фізичне виховання в школі*. 2002. №2. С. 19-23.
46. Островерхова Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ: Фірма ІНКОС, 2003. 352 с.
47. Офіційний сайт ВООЗ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.who.int>
48. Пітин М., Стецькович С. Аналіз переможців ігор олімпіад із сучасного п'ятиборства. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2011. Випуск 13. С. 464–467.
49. Пітин М. Стецькович С. Еволюція правил змагань у сучасному п'ятиборстві. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2011. Випуск 86, том 1. С. 449–454.

50. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Київ : Олимпийская литература, 1997. 583 с.
51. Платонов В. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и её практическое применение. Киев : Олімпійська література, 2013. 624 с.
52. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и её практические приложения: учебник (для тренеров): в 2 кн. Киев : Олимпийская литература, 2015. Кн. 1. 680 с.
53. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник. М. В. Лемак, В. Ю. Петрище, укладачі. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 616 с.
54. Сайт Міжнародного олімпійського комітету. <https://olympics.com/ioc>
55. Сайт міжнародної федерації сучасного П'ятиборства [www.uipmworld.org/history](http://www UIPM World.org/history).
56. Сайт Міністерства молоді та спорту України. <https://mms.gov.ua/>
57. Сайт федерації сучасного п'ятиборства України <http://www.fspu.org.ua/ua>
58. Семеренський В. Народні ігри та їх роль у розвитку творчої активності учнів. *Фізичне виховання в школі*. 2000. №1. С. 54-55.
59. Стратегічний план розвитку UIPM [strategy-outlook_2021-2024.pdf](http://www.uipmworld.org) (uipmworld.org)
60. Стратегія розвитку фізичного виховання та спорту серед учнівської молоді на період до 2025 року. Міністерство освіти і науки України, 16 липня 2019. Електронний ресурс.: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2019/07/16/rozvitku-fizichnogo-vikhovannya-sered-uchnivskoi-molodi-do-2025-rok-1.docx> (дата звернення: 5 трав. 2023)
61. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. Електронний ресурс. Про затвердження Стратегії розв... | від 04.11.2020 № 1089. (дата звернення: 14 трав. 2023).

62. Товт В.А., Сусла В.Я. Теорія і практика національної системи спорту для всіх. Навчальний посібник. Ужгород : ПП «Данило С.І.», 2017. 423 с.
63. Тулайдан В.Г., Тулайдан Ю.Т. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. Львів : Фест-Прінт. 2017. 179 с.
64. Уейнберг Р.С., Д. Гоулд Основы психологии спорта и физической культуры. Киев : Олимп. литература, 1998. 335 с.
65. Філіппов М.М. Психофізіологія людини: навч.посібник. Київ : МАУП, 2003. 136 с.
66. Шинкарук О.А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта). Київ : Олімпійська література, 2011. 360 с.
67. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Богдан, 2001. Ч.1. 272 с.
68. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Богдан, 2002. Ч.2 – 248 с.
69. Vulatova M. Cultural heritage of Ancient Greece and Olympic games. Kyiv. 2011. 408 p.
70. Coubertin Pierre de. Pédagogie sportive. Les Éditions G. Crès et Cie. Paris: 1922. p. 154.
71. Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_young_people/en
72. Pausanias. Guide to Greece. London : Penguin, 1979. 608 p.

ДОДАТКИ

Додаток А
Анкета для батьків:

Шановний респонденте!

Національний університет фізичного виховання і спорту України проводить анкетування серед батьків, чії діти займаються сучасним п'ятиборством з метою популяризації даного виду спорту в країні та пропонує Вам взяти участь у дослідженні.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

Вибраний Вами варіант відповіді, будь ласка, позначте **V**, або надайте письмову відповідь.

1. Як давно Ваша дитина займається сучасним п'ятиборством

- до 1 року років
- 1-3 роки
- понад 3 роки

2. Чи задоволені Ви тим, що Ваша дитина займається сучасним п'ятиборством?

- Так
- Ні
- Затрудняюсь із відповіддю

3. Якщо Ваша відповідь на запитання 2 – «Так», то проранжуйте позитивні сторони занять сучасним п'ятиборством (1 – найбільш позитивна сторона, 7 – найменш позитивна сторона).

Позитивні сторони	Ранг
Загальний розвиток фізичних якостей дитини	
Раціональна організація вільного часу дитини	
Формування особистості дитини	
Можливість у подальшому отримати професію (тренер, інструктор тощо)	
Можливість виїхати в інші міста на змагання	
Підготовка до військової служби	
Ваш варіант	

4. Чи плануєте Ви, щоб майбутня професія Вашої дитини була пов'язана із сучасним п'ятиборством?

- Так
- Ні
- Затрудняюсь із відповіддю

5. Хто був ініціатором того, щоб Ваша дитина почала займатися сучасним п'ятиборством?

- Дитина
- Ви
- Інші родичі
- Інше

6. Що вплинуло на Ваше рішення віддати дитину займатись сучасним п'ятиборством?

- Бажання організувати вільний час дитини
- Поради друзів
- Загальний розвиток дитини
- Формування характеру дитини, можливість виховати чемпіона
- Бажання самої дитини
- Ваш досвід занять цим видом спорту
- Інше

7. Проранжуйте проблеми, що мають місце у залученні дітей до занять сучасним п'ятиборством в умовах військових дій в країні (1 – найзначуща проблема, 9 – найменш значущий)?

Проблема	Ранг
Дитячо-юнацький спорт не є пріоритетною галуззю в країні в умовах сьогодення	
Значна кількість спортсменів виїхала за кордон	
Значна кількість тренерів виїхала закордон	
Неможливість забезпечити безпеку тренувань	
Боязнь батьків того, що фізично розвинена дитина, в першу чергу буде мобілізована, при досягненні відповідного віку	
Дороговизна виду спорту	
Розрізненість спортивних майданчиків	
Відсутність реклами виду спорту	
Інше	

8. Проранжуйте, найефективніші для Вас шляхи реклами сучасного п'ятиборства, як виду спорт у в Україні (1 – найефективніший шлях, 7 – найменш ефективний шлях)

Шлях	Ранг
Реклама у соціальних мережах	
Відкрита комунікація федерації	
Проведення майстер-класів видатними спортсменами	
Реклама на телебаченні	
Реклама на біл-бордах	
Реклама на радіостанціях	
Інше	

Дякуємо за співпрацю!

Додаток В**Анкета для спортсменів:****Шановний респонденте!**

Національний університет фізичного виховання і спорту України проводить анкетування серед батьків, чийі діти займаються сучасним п'ятиборством з метою популяризації даного виду спорту в країні та пропонує Вам взяти участь у дослідженні.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

Вибраний Тобою варіант відповіді, будь ласка, познач **V**, або надай письмову відповідь.

1. Як довго Ти займаєшся сучасним п'ятиборством?

- до 1 року
- 1-3 роки
- 3 роки та більше

2. Що вплинуло на Твоє рішення займатись сучасним п'ятиборством?

- Порадили батьки
- Порадили друзі
- Побачив вид спорту по телевізору
- Побачив рекламу виду спорту у соціальних мережах
- Тренер прийшов у школу та запропонував заняття у секції
- Твій варіант _____

3. Що для Тебе є основною метою для занять сучасним п'ятиборством?

- Стати Олімпійським чемпіоном
- Отримання задоволення, спілкування з друзями
- Гарна фігура
- Бажання догодити батькам і тренеру
- Перемогти у змаганнях
- Міцне здоров'я

4. Чи вплинули військові дії в країні на твої тренувальні заняття?

- Так
- Ні
- Важко відповісти

8. Чи пов'язуєш Ти свою майбутню професію з сучасним п'ятиборством?

- Так
- Ні
- Важко відповісти

9. Чи вважаєш Ти, що заняття сучасним п'ятиборством заважають Тобі отримати якісну освіту?

- Так
- Ні
- Ще не думав про це

10. Проранжуй, від 1 до 7, що впливає на Твоє рішення продовжити займатись сучасним п'ятиборством (1 – має найбільший вплив, 7- має найменший вплив)?

Фактор	Ранг
Підготовка до змагань	
Проведення часу із друзями	
Можливість оволодіти декількома видами спорту	
Авторитет тренера	
Авторитет батьків	
Можливість побудувати кар'єру	
Інше	

11. Проранжуй, від 1 до 5, основні проблеми, що мають місце у твоїх заняттях сучасним п'ятиборством (1 – має найбільший вплив, 6 - має найменший вплив)?

Фактор	Ранг
Витрата значної кількості вільного часу на тренування	
Втома після тренувань	
Нерегулярність тренувань у зв'язку з воєнними діями	
Заняття п'ятиборством заважають приділити достатнього часу підготовці до навчальних занять у школі	
Дороговизна виду спорту	
Інше	

12. Проранжуй, від 1 до 5, основні проблеми, що заважають розвитку сучасного п'ятиборства в Україні (1 – має найбільший вплив, 7- має найменший вплив)?

Фактор	Ранг
Незначна популярність виду спорту	
Недостатність реклами виду спорту	
Розрізненість спортивних зал	
Низький рівень кваліфікації тренерів	
Дороговизна виду спорту	
Скандальні випадки у виді спорту	
Інше	

13. Які, на твою думку, є найбільш ефективні шляхи залучення дітей до занять сучасним п'ятиборством (1 – має найбільший вплив, 5- має найменший вплив)?

Фактор	Ранг
Реклама у соціальних мережах	
Реклама на телебаченні	
Відкриті майстер-класи, що проводять видатні спортсмени	
Активізація роботи тренерів із залучення дітей до занять цим видом спорту	
Інше	

Дякуємо за співпрацю!

Додаток В
Анкета для тренерів:

Шановний респонденте!

Національний університет фізичного виховання і спорту України проводить анкетування серед батьків, чії діти займаються сучасним п'ятиборством з метою популяризації даного виду спорту в країні та пропонує Вам взяти участь у дослідженні.

Заздалегідь вдячні Вам за співробітництво

Вибраний Вами варіант відповіді, будь ласка, позначте **V**, або надайте письмову відповідь.

1. Який стаж Вашої тренерської роботи

- до 5 років
- 5-10 років
- понад 10 років

2. Чи вплинули військові дії в країні на організацію тренувального процесу?

- Так
- Ні
- Важко відповісти

3. Якщо відповідь на 2 запитання «Так», оберіть найвагоміші, на Вашу думку, проблеми:

Проблема	Ранг
Дитячо-юнацький спорт не є пріоритетною галуззю в країні в умовах сьогодення	
Значна кількість спортсменів виїхала за кордон	
Значна кількість тренерів виїхала закордон	
Неможливість забезпечити безпеку тренувань	
Боязнь батьків того, що заняття спортом негативно вплинуть на успішність в школі	
Дороговизна виду спорту	
Розрізненість спортивних майданчиків	
Відсутність реклами виду спорту	
Інше	

- 4. Проранжуйте, за системою від 1 до 6 шляхи підвищення популярності сучасного п'ятиборства, як виду спорт у в Україні (1 – найефективніший шлях, 7 – найменш ефективний шлях)**

Шлях	Ранг
Залучення федерацією спонсорів з метою розробки рекламних програм для виду спорту	
Оптимізація цінової політики для занять у ДЮСШ	
Збільшення ролі держави у розвитку виду спорту	
Підготовка спортивних менеджерів для розвитку виду спорту	
Проведення курсів підвищення кваліфікації тренерів	
Активізація роботи тренерів щодо залучення дітей у ДЮСШ	
Інше	

- 5. Проранжуйте, найефективніші для Вас шляхи реклами сучасного п'ятиборства, як виду спорт у в Україні (1 – найефективніший шлях, 7 – найменш ефективний шлях)**

Шлях	Ранг
Реклама у соціальних мережах	
Відкрита комунікація федерації	
Проведення майстер-класів видатними спортсменами	
Реклама на телебаченні	
Реклама на білбордах	
Реклама на радіостанціях	
Інше	

Дякуємо за співпрацю!